

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Realizace vybraných česko-polských projektů města
Český Těšín financovaných ze zdrojů Evropské unie**

Bc. Gabriela Cencialová

© 2017 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Gabriela Cencialová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Realizace vybraných česko-polských projektů města Český Těšín financovaných ze zdrojů Evropské unie

Název anglicky

Implementation of Selected Czech-Polish Projects of the Municipality Český Těšín Financed from European Union Funds

Cíle práce

Cílem diplomové práce je analyzovat a porovnat vybrané projekty města Český Těšín a Cieszyn a navrhnout jednotlivá doporučení ke zlepšení jejich realizace a také definovat problémy, které se nejčastěji při realizaci projektů objevují. Dílčími cíli jsou porovnávání projektových žádostí a skutečných projektů formovaných během samotné realizace.

Metodika

Z metodologického pohledu bude využito především techniky studia dokumentů odborné povahy a sekundární analýzy dat. Také bude využito primárního sběru dat pomocí polostandardizovaných rozhovorů s klíčovými aktéry realizovaných projektů.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

projekt, strukturální politika, operační program, Český Těšín, analýza projektů, hodnocení projektů, regionální rozvoj, přeshraniční spolupráce

Doporučené zdroje informací

- DOKOUPIL, J. – HAVLÍČEK, T. – JEŘÁBEK, M. *České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování?*. Praha: Academia, 2004. ISBN 80-200-1051-3.
- CHOVANČÍK, M. – DOČKAL, V. *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky : růžový obléček a hrana reality*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2005. ISBN 80-210-3751-2.
- UHLÍŘ, D. – BLAŽEK, J. – UNIVERZITA KARLOVA. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, implikace*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3.
- WOKOUN, R. – MATES, P. *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. Praha: Prospektrum, 2001. ISBN 80-7175-100-6.
- WOKOUN, R. *Regionální rozvoj : východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.
- WOKOUN, R. *Strukturální fondy a obce I*. Praha: ASPI, 2006. ISBN 80-7357-138-2.
- WOKOUN, R. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-304-9.
- ZICH, F. – UNIVERZITA J.E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM. *Přeshraniční vlivy působící v českém pohraničí*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2008. ISBN 978-80-7414-092-1.
- ZICH, F. – UNIVERZITA J.E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM. SOCIÁLNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA. *Přeshraniční vlivy působící na místní společenství pohraničí České republiky. II., Sborník podkladových studií*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2005. ISBN 80-7044-722-2.
- ZICH, F. – UNIVERZITA J.E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM. SOCIÁLNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA. *Přeshraniční vlivy působící na místní společenství pohraničí České republiky. I., Výsledky expertního dotazování*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2005. ISBN 80-7044-721-4.

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jakub Husák, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 16. 11. 2016

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 21. 11. 2016

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 03. 03. 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Realizace vybraných česko-polských projektů města Český Těšín financovaných ze zdrojů Evropské unie" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu práce Ing. Jakobovi Husákovi, Ph.D. za pomoc při konzultacích, ochotu, odborné vedení a připomínky, které napomohly realizaci této práce. Děkuji Ing. Markétě Vyvlečkové, projektové manažerce Města Český Těšín za její vstřícnost při poskytování potřebných informací.

Realizace vybraných česko-polských projektů města Český Těšín financovaných ze zdrojů Evropské unie

Souhrn

Již samotný název práce – Realizace vybraných česko-polských projektů města Český Těšín financovaných ze zdrojů Evropské unie (EU) - vypovídá o jejím obsahu a zaměření. Financování ze strukturálních fondů EU je stále velmi aktuální téma. První část práce je proto zaměřena na regionální rozvoj, vznik a vývoj regionální politiky EU, její nástroje a jednotlivé cíle. Další část se již podrobně zabývá Operačním programem přeshraniční spolupráce ČR-PR 2007-2013 a popisuje systém schválení projektové žádosti v programu. V práci je popsána také historie a vznik města Český Těšín a počátky přeshraniční spolupráce, a to z důvodu, že spolu s městem Cieszyn realizovalo a stále realizuje přeshraniční projekty, mimo jiné také projekt, který je v práci rozebírán. Konkrétně se jedná o společný česko-polský projekt realizovaný v letech 2008-2010 s názvem Revitalpark 2010. Pomocí analýzy tohoto projektu došlo k naplnění cíle práce a jsou navržena doporučení ke zlepšení jejich samotné realizace. Díky této analýze jsou definovány problémy, které se nejčastěji při realizaci projektů objevují. Tyto zjištění a doporučení jsou ku prospěchu nejen městu Český Těšín a Cieszyn, ale i ostatním žadatelům a příjemcům dotací ze strukturálních fondů EU.

Klíčová slova: projekt, strukturální politika, operační program, Český Těšín, analýza projektů, hodnocení projektů, regionální rozvoj, přeshraniční spolupráce

Implementation of Selected Czech-Polish Projects of the Municipality Český Těšín financed from European Union Funds

Summary

The title of the work itself indicates its subject and aiming. The Investment from the Structural European funds is still a topical issue. The first part of my work is focused on the Regional Development, the origin and development of the EU regional policy, its tools and particular targets. The other part is concerned with the EU Operative Programme of the Cross Border Cooperation CZ-PL 2007-2013. It describes the system a grant proposal approve. In my work, I include some facts about the Town's history its formation and beginning of the cross-border cooperating. There have been implemented cross-border projects together with Cieszyn (town in Poland) and I also deal with that in my work. I particularly deal with a common Czech and Polish project which was implemented in 2008-2010 and was called Revitalpark 2010. I fulfilled the target of my work by analysing this project. I proposed some recommendations to improve its own implementation. Thanks to the analysis, I managed to define some problems, which frequently appear, in the course of implementation. These facts and recommendations are beneficial not only for both towns – Český Těšín and Cieszyn, but also for others who want to apply and obtain a subsidy from EU Structural Funds.

Keywords: project, structural policy, operational programme, Český Těšín, projects analysis, project evaluation, regional development, cross-border cooperation

Obsah

1 Úvod	10
2 Cíl práce a metodika.....	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Strukturální politika EU	14
3.1 Regionální rozvoj a jeho přístupy	14
3.2 Vznik a vývoj regionální politiky	16
3.3 Strukturální politika na úrovni EU	21
3.4 Nástroje regionální politiky EU v období 2007 - 2013.....	21
3.5 Cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti 2007 - 2013.....	25
3.5.1 Cíl Konvergence	25
3.5.2 Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost.....	26
3.5.3 Cíl Evropská územní spolupráce	26
3.6 Současné programovací období 2014-2020	30
3.6.1 Zapojení fondu rozvoje venkova a rybářského fondu	32
3.6.2 Nový výkonnostní rámec.....	32
3.6.3 Vytvoření systému předběžných podmínek	32
3.6.4 Nové cíle a priority	33
3.6.5 Operační programy	34
3.6.6 Jednotné metodické prostředí	34
3.6.7 Jednotné monitorovací prostředí	34
4 Operační program přeshraniční spolupráce ČR – PR 2007 – 2013.....	36
4.1 Zaměření programu a finanční rámec	36
4.2 Prioritní oblasti programu	37
4.2.1 Prioritní osa I. Posilování dostupnosti, ochrana životního prostředí a prevence rizik	37
4.2.2 Prioritní osa II. Zlepšení podmínek pro rozvoj podnikatelského prostředí a cestovního ruchu.....	38
4.2.3 Prioritní osa III. Podpora spolupráce místních společenství	38
4.2.4 Prioritní osa IV. Technická pomoc.....	39
5 Historie města Český Těšín až po současnost.....	41
5.1 Vznik města Český Těšín (1918 – 1920)	41
5.2 Období budování nového města a jeho vývoj v dalších letech (1920-1989)	42
5.3 Vývoj po listopadu 1989	45
5.4 Počátky přeshraniční spolupráce.....	48

5.5 Město Český Těšín jako příklad vzorné přeshraniční spolupráce.....	51
6 Revitalpark 2010	54
6.1 Přípravná fáze projektu Revitalpark 2010.....	55
6.1.1 Cíl,předmět a aktivity projektu	55
6.1.2 Finanční část projektu.....	56
6.1.3 Časový harmonogram projektu	58
6.2 Realizační fáze projektu Revitalpark 2010	59
6.2.1 Aktivity realizované v rámci projektu	60
6.2.2 Analýza problémů a změn v projektu Revitalpark 2010	66
6.3 Hodnotící fáze projektu Revitalpark 2010	73
6.4 Doporučení a principy na zlepšení projektového řízení.....	76
6.4.1 Doporučení a základní principy před podáním projektové žádosti	77
6.4.2 Doporučení a základní principy po podpisu Rozhodnutí/Smlouvy.....	77
7 Závěr	80
8 Seznam použitých zdrojů	83
9 Seznam příloh.....	88

1 Úvod

Fondy Evropské unie (EU) představují hlavní nástroj realizace evropské politiky hospodářské a sociální soudržnosti (HSS). Právě jejich prostřednictvím se rozdělují finanční prostředky určené ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů mezi členskými státy a jejich regiony. Česká republika se do politiky hospodářské a sociální soudržnosti plně zapojila hned po svém vstupu do EU v roce 2004. Přestože programové období 2000–2006 už pomalu končilo, ČR byla v čerpání velmi úspěšná. Nyní probíhá již v pořadí třetí programové období 2014–2020 po programovém období **2007–2013, které nebylo pro ČR z hlediska čerpání tolik úspěšné, toto však neplatí na celém jejím území, důkazem toho je právě město Český Těšín, o kterém se v práci píše.**

Diplomová práce nese název: „Realizace vybraných česko-polských projektů města Český Těšín financovaných ze zdrojů Evropské unie“ Již ze samotného názvu je zjevné, čím se práce bude zabývat. Práce je strukturovaná do šesti kapitol, přičemž první dvě jsou úvodní.

Třetí kapitola s názvem „Strukturální politika EU“ v sobě zahrnuje několik podkapitol definujících její skutečný význam a obsah. V první řadě je zde přestaven pojem Regionální rozvoj a následně vznik a vývoj regionální politiky, který se datuje již od 70. let 20. století, její nástroje a cíle. Regionální politika spolu se strukturální politikou patří mezi nejvýznamnější politiky Evropské unie. Ze strany institucí Evropské unie jsou souhrnně tyto politiky společně s vybranými aktivitami v oblasti sociální a zemědělské politiky a politiky na podporu zaměstnanosti nazývány politikou hospodářské a sociální soudržnosti (HSS) neboli také kohezní či regionální politikou. Politika hospodářské a sociální soudržnosti si stanovila pro období 2007–2013 tři cíle, které byly v České republice naplňovány prostřednictvím 26 operačních programů. Jedním z těchto programů je Operační program přeshraniční spolupráce ČR-PR 2007–2013, kterému je věnována čtvrtá kapitola práce. Pátá kapitola je věnována historii a vzniku města Český Těšín a počátku přeshraniční spolupráce ve městě. Český Těšín a Cieszyn jsou vlastně jedním rozděleným městem. Je to jeden organismus, který byl rozdělen na dvě části. Rozdělení je viditelné na mnoha úrovních, přesto je jasné, že jedna část nemůže existovat bez druhé. Symbolem obou měst je řeka Olše, která určitým způsobem odděluje obě části, ale na druhé straně je i spojuje. Díky vzájemné spolupráci a využívání strukturálních fondů EU, konkrétně Operačního programu přeshraniční spolupráce ČR-PR 2007–2013 a následně

OP přeshraniční spolupráce v období 2014-2020, se oba tyto města zase vzájemně spojují. Projekt Revitalpark 2010, kterému je věnována poslední šestá kapitola práce, patří mezi první projekty, které města Český Těšín a Cieszyn realizovala. Šestá kapitola je zaměřena na analýzu tohoto projektu, která se skládá ze tří fází – přípravná fáze, realizační fáze a fáze hodnotící. Z této analýzy pak vycházejí doporučení a základní principy na zlepšení v projektovém řízení, které lze aplikovat na jakýkoliv projekt.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je analyzovat a zhodnotit vybraný česko-polský projekt měst Český Těšín a Cieszyn a navrhnout jednotlivá doporučení a základní principy vedoucí ke zlepšení projektového řízení a následně realizaci každého projektu. Dílčím cílem je pak pomocí této analýzy definovat nejčastější problémy a změny, které se při realizaci daného projektu objevují, tzn. jak se projekt změnil oproti plánu v projektové žádosti.

2.2 Metodika

Již ze samotného názvu diplomové práce je zřetelný směr, kterým se bude práce ubírat. Téma Evropské unie, strukturálních fondů, realizace a financování projektů je v současné době stále velmi aktuální téma. Město Český Těšín je zdárným příkladem toho, že tato struktura funguje nejen na národní, ale i přeshraniční úrovni a bylo vybráno pro tuto práci. Konkrétně pak bude práce zaměřena na společný česko-polský projekt Revitalpark 2010. Teoretická část práce bude obsažena v třetí a čtvrté kapitole. Třetí kapitola bude zaměřena na strukturální politiku EU a jednotlivé cíle politiky Hospodářské a sociální soudržnosti 2007-2013. Čtvrtá kapitola pak představí Operační program přeshraniční spolupráce 2007-2013 a systém předkládání, posouzení, hodnocení a výběr projektové žádosti. V této části se bude pracovat převážně s webovými portály a Příručkou pro žadatele a příjemce dotace.

Pátá - empirická část práce bude zaměřena na historii města Český Těšín, vznik a období jeho budování. Bude zde poukázáno na výhodu Českého Těšína jako hraničního města, a také na to jak tuto výhodu využívá a spolupracuje se sousedním polským městem Cieszyn, tzn. počátky přeshraniční spolupráce a představení společně realizovaných projektů. Tato část bude vycházet ze samotné historie města (návštěva Muzea Těšínska), z publikace o Českém Těšíně a z interních dokumentů města Český Těšín (např. Smlouva o spolupráci měst Českého Těšína a Cieszyna, Projektové žádosti aj.)

V šesté kapitole bude naplněn cíl práce, kterým je analýza projektu Revitalpark 2010. Metodou analýzy a komparace bude zjištěno, jak se liší samotná projektová žádost a skutečnost, která vznikla během realizace a dokončení projektu. Výstupem práce by pak měla být jednotlivá doporučení a základní principy pro efektivnější projektové řízení

a realizaci projektů financovaných ze strukturálních fondů. Tyto doporučení jsou nejen pro město Český Těšín, ale pro všechny žadatele a příjemce dotace. V této části budou použity především interní materiály Městského úřadu v Českém Těšíně (Rozhodnutí o poskytnutí dotace, projektové žádosti, monitorovací zprávy, zprávy z kontrol, Oznámení o změnách aj.), ale také Příručka pro žadatele a Příručka pro příjemce dotace. Tato část bude vycházet především z rozhovorů s projektovou manažerkou projektu, kterým se bude tato práce zabírat.

3 Strukturální politika EU

3.1 Regionální rozvoj a jeho přístupy

Regionální rozvoj je v současnosti chápán jako komplexní proces, který probíhá uvnitř regionů – rozšiřuje tedy dřívější výlučně ekonomické pojmání rozvoje o další významné faktory, jako je vzdělání, kvalifikace, budování občanské společnosti, postavení žen, informační technologie, sociální aspekty apod., byť stále hraje určující roli ekonomická dimenze.¹

V obecné rovině můžeme rozvoj označit jako proces pozitivních změn, obvykle jde o zlepšení kvantitativních (extenzivní rozvoj), ale zejména kvalitativních (intenzivní rozvoj) charakteristik dané oblasti (nejčastěji přírodní a sociálně-ekonomické oblasti). Je ale nutné odlišit od sebe posouzení toho, jak se zlepšilo naplnění kvantitativních charakteristik (délka vybudovaných komunikací, vybudování ubytovacích kapacit apod.), od toho, jakých cílů (dopadů) mělo být dosaženo realizací jednotlivých aktivit (zlepšení dopravní dostupnosti – zrychlení dopravy, usnadnění dojížděky za prací, zkvalitnění podmínek pro rozvoj cestovního ruchu – zkvalitnění poskytovaných služeb, zajištění potřebné infrastruktury cestovního ruchu, prodloužení doby pobytu hostů atd.).

Konkrétní představa o žádoucím rozvoji je spojena s vnímáním jednotlivých proměn ze strany příslušných aktérů (obyvatelé, podnikatelé, političtí představitelé, úředníci veřejné správy atd.). Rozvoj se stává ryze subjektivní veličinou, která se odvíjí od hodnotové orientace občanů, lokálních autorit apod. Směřování rozvoje se odvíjí od místních zdrojů a rozvoj získává obrysy přeměnou zdrojů na rozvojové potenciály.²

Zásadně je nutné odlišit pojem rozvoj (byť v regionálním kontextu) od pojmu růst (spíše ve smyslu hospodářský nebo ekonomický růst). V tomto smyslu je ekonomický růst definovaný například jako výše HDP na obyvatele a je předpokladem rozvoje. Obecně je ekonomický růst spojen se změnami kvantitativních charakteristik, např. s úrovní příjmů obyvatelstva, zaměstnaností, inflací, občanskou infrastrukturní vybaveností. Je tedy součástí rozvoje. Rozvoj regionální je spíše spojen s kvalitativními charakteristikami,

¹ JENÍČEK, V. a KOLEKTIV, 2010. *Vyvážený rozvoj. Na globální a regionální úrovni*. Praha: C. H. Beck. s.7, ISBN 978-80-7400-195-6.

² Webový portál Regionaldevelopment.cz [online]. [vid. 3.1. ledna 2017]. Dostupné z: <http://www.regionaldevelopment.cz/index.php/regionalni-rozvoj.html>

např. se zvýšením kvalifikace pracovních sil, se zlepšením vybavenosti, zlepšením kvality života.³ V neposlední řadě je důležité také zmínit teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji a regionální politice. Rozlišujeme tyto přístupy:

- a) **Keynesiánské pojetí** – poptávkově orientovaný přístup definovaný ve věcném rámci makroekonomické politiky je z hlediska regionálního rozvoje charakteristický svým primárním důrazem na redistribuci veřejných finančních zdrojů, na vyrovnávání disparit v ekonomické úrovni regionů.
- b) **Neoklasické pojetí** – i zde je prioritou vyrovnávání regionálních disparit efektivnější využívání zdrojů, kapitál má tendenci směřovat tam, kde je cena práce srovnatelně nízká a návratnost investovaného kapitálu srovnatelně vysoká.
- c) **Teorie endogenního růstu** – předchůdce je zde neoklasický model, tento model není schopen uspokojivě interpretovat dlouhodobý růst produkce. Model usiluje o internalizaci vnějších ovlivňujících faktorů – lidského a znalostního kapitálu – je soustředěn na soukromé a společenské náklady a na výnosy investic do fyzického kapitálu, dovedností (lidský kapitál), technického a technologického pokroku (znalostní kapitál).⁴

Také autoři Greig, Hulme a Turner⁵ se obsáhle zabývají dosavadním teoretickým i praktickým chápáním rozvoje a docházejí k závěru, že existuje šest vizí (metafor) rozvoje:

³STEJSKAL, J. a J. KOVÁRNÍK, 2009. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, s.r.o.,s.22, ISBN 978-80-7367-588-2.

⁴STEJSKAL, J. a J. KOVÁRNÍK, 2009. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, s.r.o., s.15-18, ISBN 978-80-7367-588-2.

⁵GREIG,A., HULME,D. a TURNER, M., 2007. *Challenging global inequality. Development theory an practice in the 21st century*. 1st edition. Basingstoke, New York:Palgrave. s.247-256, ISBN 978-1-4039-4824-3.

- 1) **Rozvoj jako růst a dostatek** – ekonomický růst je podmínkou pro ekonomický rozvoj.
- 2) **Rozvoj jako udržitelnost** – klade důraz na vyváženost vztahu lidstva a přírody, v pozadí je myšlenka, že cílem rozvoje a překonáním globálních nerovností nemůže být dosažení standardu obvyklého pro rozvinuté země ve všech rozvojových zemích.
- 3) **Rozvoj jako bezpečnost** – minimální sociální standard je důležitým aspektem osobní bezpečnosti každého člověka, podmínkou bezpečnosti státu (i rozvinutého) je rozvoj jeho sousedů.
- 4) **Rozvoj jako iluze** – odráží zklamání některých badatelů i praktiků nad tím, jak málo bylo dosud - s ohledem na vynaložené prostředky i lidskou energii v otázce rozvoje a boje s chudobou dosaženo.
- 5) **Rozvoj jako Polárka (hvězda)** – představa, že cílem rozvoje je dosažení standardu rozvinutých států, které jsou předobrazem rozvojového snažení.
- 6) **Rozvoj jako svoboda** – rozvoj je cílem snažení společnosti, je svobodou v osvícenském pojetí lidské činnosti a jejího směřování, ekonomický rozvoj je cestou k politické svobodě.⁶

K podpoře a zvyšování regionálního rozvoje všech regionů pak slouží regionální politika.

3.2 Vznik a vývoj regionální politiky

„ V Římských smlouvách nebyla regionální politika vymezena přímo, zakládající „šestka“ s touto formou politiky nepočítala – rozdíly mezi jejími ekonomikami byly velmi malé a převládal názor, že případné disparity mezi jednotlivými regiony vyřeší trh. V roce

⁶GREIG,A., HULME,D. a TURNER, M., 2007. *Challenging global inequality. Development theory an practice in the 21st century*. 1st edition. Basingstoke, New York:Palgrave. s. 247-256, ISBN 978-1-4039-4824-3.

1968 bylo zřízeno Generální ředitelství pro regionální politiku, které se stalo koordinačním orgánem pro regionální politiku EU⁷

Již při vzniku Evropského hospodářského společenství (EHS) se vycházelo z předpokladů, že se hospodářským růstem vyřeší regionální problémy a současně integrací trhu dojde k zostření konkurence. To povede k problémům v regionech se značnou koncentrací starých průmyslových odvětví, jimž bude třeba poskytovat zvláštní pomoc. Podstatou první koncepce regionální politiky EHS byla kompenzace některých negativních dopadů po vytvoření společenství.⁸

Mezi obecné cíle regionální politiky EU patří:

1. Snížení rozdílů v životní úrovni obyvatel jednotlivých regionů a zajištění relativně vyváženého ekonomického a sociálního vývoje tak, aby měl z něho prospěch co největší počet obyvatel EU,
2. Předcházení výrazným novým regionálním problémům, jež mohou být způsobeny strukturálními změnami v evropském, případně světovém hospodářství.⁹

Tradiční pojetí regionální politiky se posunulo hned v několika rovinách. První rovinou je cíl regionální politiky – cílem se stalo snižování rozdílů mezi regiony, původní myšlenka harmonického rozvoje všech regionů byla nahrazena myšlenkou tzv. rovnosti šancí, tedy nikoli konečného stavu, a v EU pak tvorbou společných finančních zdrojů na financování regionální politiky. Novým uplatňovaným názorem je požadavek návratnosti či spíše efektivnosti vložených prostředků. Financované projekty mají řešit místní problémy a současně mají mít charakter tzv. růstového efektu. Druhou rovinou je hypotéza o rozdílech mezi regiony jako o determinantech růstu – silně se vyvíjející regiony mají poskytovat významné hospodářské příležitosti pro ekonomické subjekty ze slabších regionů. Tím by měla být dosažena přirozená transformace slabších nebo postižených regionů.¹⁰

⁷ KAŇA, R., 2010. *Evropská unie A*. 2. vyd. Ostrava: VŠB-TU. s.58, ISBN 978-80-248-2202-0

⁸ STEJSKAL, J. a J. KOVÁRNÍK, 2009. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, s.r.o., s. 36-37, ISBN 978-80-7367-588-2.

⁹ WOKOUN, R., MATES, P. a KADEŘÁBKOVÁ, J., 2008. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. vyd. Plzeň: Nakladatelství a vydavatelství Aleš Čeněk, s. 120, ISBN 978-80-7380-086-4,

¹⁰ STEJSKAL, J. a J. KOVÁRNÍK, 2009. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, s.r.o., s.11-12, ISBN 978-80-7367-588-2.

Vývoj regionální politiky EU probíhal v několika obdobích:

- 1. Období 1958 – 1973.** V tomto období převládal individualistický přístup bez koordinace na nadnárodní úrovni, neboť integrace teprve začala probíhat a hlavní pozornost byla věnována spíše makroekonomickým otázkám, především odstraňování obchodních bariér. Mezi šesti členskými státy existovala relativní konvergence na ekonomické úrovni a to snižovalo nezbytnost společné regionální politiky. Ve státech s určitými vnitřními problémy (Francie, Itálie) se národní regionální politika uplatňovala již od konce čtyřicátých let 20. století, a proto nebyly ochotny přijímat mezinárodní obecné principy společné politiky. Neexistovaly společné instituce a orgány pro regionální politiku, Generální ředitelství Komise Evropských společenství odpovědně za regionální politiku vzniklo až v roce 1968.¹¹
- 2. Období 1974-1985.** V roce 1973 došlo k rozšíření Evropských společenství o Dánsko, Irsko a Velkou Británii. Tím se zvýraznili rozdíly nejen mezi členskými státy, ale zejména mezi jednotlivými regiony. Velká Británie jako země s velkými regionálními rozdíly začala jako první prosazovat vznik společné regionální politiky. V roce 1975 byl ustaven Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF), který se stal základem regionální politiky Evropského společenství a nástrojem ke snižování výrazných rozdílů ve společenství.¹²
- 3. Období 1986-1993.** Byl zahájen projekt jednotného vnitřního trhu schválením tzv. **Aktu o jednotné Evropě**. Španělsko a Portugalsko vstoupily do ES. Jako nový prvek, který byl později využit při reformě regionální a strukturální politiky, se objevilo střednědobé plánování regionálních programů. Předmětem kritiky v tomto období byla nízká míra koordinace se zemědělskou a sociální politikou.¹³ Proto dochází k zohledňování regionální dimenze v rámci sektorových politik. V roce 1989 tak vznikla politika Hospodářské a sociální soudržnosti (HSS) neboli strukturální politika, spojením regionální politiky se sociální politikou a s částí

¹¹STEJSKAL, J. a J. KOVÁRNÍK, 2009. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, s.r.o., s. 37, ISBN 978-80-7367-588-2.

¹²STEJSKAL, J. a J. KOVÁRNÍK, 2009. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, s.r.o., s. 37, ISBN 978-80-7367-588-2.

¹³STEJSKAL, J. a J. KOVÁRNÍK, 2009. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, s.r.o., s. 38, ISBN 978-80-7367-588-2.

zemědělské politiky.¹⁴ Po podepsání Maastrichtské smlouvy v roce 1993 dochází k druhé reformě strukturálních fondů, zejména ustavením Fondu soudržnosti, instituce Výboru regionů a principu politiky soudržnosti (subsidiarita). Tento princip vychází z toho, aby byly jednotlivé cíle regionální politiky plněny na co nejnižší možné úrovni rozhodování, pokud je možno toto plnění na dané úrovni uspokojivě zajistit.¹⁵

4. Období 1994-1999. V roce 1994 byly schváleny dokumenty Evropa 2000+ a Principy rozvojové politiky evropského prostoru. Úkolem těchto dokumentů je přispět k dosažení dvou základních cílů společenství, tj. hospodářské a sociální soudržnosti a dobudování vnitřního trhu. Ačkoli tyto dokumenty nemají právní závaznost, jsou základem regionálního rozvoje. V roce 1995 přistoupili další členové – Finsko a Švédsko a regionální plánování se stalo základním předpokladem harmonického rozvoje společenství a lepší integrace okrajových regionů.¹⁶

5. Období 2000-2006. Toto období realizace regionální a strukturální politiky EU je charakteristické především snahou po větší efektivnosti využívání finančních prostředků.¹⁷ Od března 2000 ovlivňovala politiku soudržnosti hlavně Lisabonská strategie a rozšíření Evropské unie o 10 států, ke kterému došlo v květnu 2004. Jednou z nových členských zemí se stala i Česká republika. Toto východní rozšíření zvýšilo populaci EU o pětinu, HDP ale pouze o 5 procent. Podle statistik byl průměr HDP na obyvatele nových členských zemí pod polovinou průměru unie. Téměř všechny oblasti se mohly ucházet o nejvyšší možnou podporu ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. Byly striktně odděleny finanční prostředky pro stávající členské země a kandidátské země. Vznikl dokument Agenda 2000, který určuje další směr vývoje rozšiřování EU a došlo ke snížení

¹⁴ UHLÍŘ, D. a J. BLAŽEK, 2011. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Praha: Karolinum. s. 167, ISBN 978-80-246-1974-3.

¹⁵ WOKOUN, R. 2006. *Strukturální fondy a obce I*. Praha: ASPI. s.12-15, ISBN 80-7357-138-2.

¹⁶ STEJSKAL, J. a J. KOVÁRNÍK, 2009. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, s.r.o., s. 38-39, ISBN 978-80-7367-588-2.

¹⁷ WOKOUN, R. 2006. *Strukturální fondy a obce I*. Praha: ASPI. s.12, ISBN 80-7357-138-2.

počtu cílů na tři – podpora rozvoje zaostávajících regionů, podpora oblastí potýkajících se s restrukturalizací a podpora politiky zaměstnanosti a vzdělávání.¹⁸

6. Období 2007-2013. Pro další programovací období politiky hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie v programovacím období 2007-2013 provedla Evropská komise poměrně radikální změnu v základním zaměření regionální politiky na zvyšování konkurenceschopnosti a budování hospodářství založeném na znalostech a inovacích. Pro toto plánovací období byly určeny tři základní cíle regionální politiky:

1. Konvergence;
2. Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost;
3. Evropská územní spolupráce.¹⁹

Dle Strategie regionálního rozvoje ČR na léta 2007 – 2013 představuje Regionální politika soubor intervencí, zaměřených podle konkrétní situace státu a jeho regionů a podle očekávaných vývojových tendencí na podporu opatření vedoucích k růstu ekonomických aktivit a lepšímu územnímu rozložení v území a k rozvoji infrastruktury. Základní podmínkou je jasné definování priorit a koncentrace prostředků na tyto priority. Jejím významným cílem je konvergence regionů v rámci určitého územního celku a klíčovým znakem je její selektivnost, to znamená diferenciaci zaměření intervencí na podporu vybraných problémových regionů, které výrazně zaostávají ve svém rozvoji za průměrem v míře, která je společensky uznána za nežádoucí.²⁰

Úsilí o vyvážený rozvoj není pojímáno jako snaha o zajištění stejného rozvoje ve všech regionech. Cílem tohoto úsilí je, aby vývoj v celém státě i v úrovni regionů byl

¹⁸ Webový portál www.Euroskop.cz [online]. [vid. 17.4. 2016]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8948/sekce/regionalni-politika/>

¹⁹ STEJSKAL, J. a J. KOVÁRNÍK, 2009. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, s.r.o., s. 45-46, ISBN 978-80-7367-588-2.

²⁰ Webový portál www.mmr.cz – Strategie regionálního rozvoje ČR na léta 2007-2013 [online]. [vid. 7.3.2017]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Podpora-regionu/Koncepce-Strategie/Archiv/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-na>

proporcionální, nekrizový, byla vytvořena rovnost šancí regionů a byl plnohodnotně využíván jejich demografický, přírodní, hospodářský a případně i další potenciál.²¹

3.3 Strukturální politika na úrovni EU

Rozvoj regionů Evropské unie je uskutečňován prostřednictvím regionální a strukturální politiky EU. Tyto politiky se svým dopadem a významem řadí mezi nejvýznamnější politiky Evropské unie. Ze strany institucí Evropské unie jsou souhrnně tyto politiky společně s vybranými aktivitami v oblasti sociální a zemědělské politiky a politiky na podporu zaměstnanosti nazývány politikou hospodářské a sociální soudržnosti (HSS) neboli také kohezní či regionální politikou. V posledních letech je také v souvislosti s touto politikou stále více akcentován i další aspekt – územní soudržnost – odtud tedy název politika hospodářské, sociální a územní soudržnosti (HSÚS).

Hlavním úkolem politiky soudržnosti je zajistit, aby se regiony, jejichž rozvoj zaostává za evropským průměrem, dostaly pomocí investic do infrastruktury a do řady dalších oblastí na stejnou úroveň. Politika hospodářské a sociální soudržnosti má tedy podle svých tvůrců přispívat ke snižování rozdílů (disparit) mezi evropskými regiony a zeměmi.

Kromě přidané hodnoty, která má členskými státy vznikat díky výměně zkušeností, odborných znalostí a správných postupů, evropské fondy rovněž podporují řádné řízení a zajišťují bezpečné financování po dobu sedmi let, čímž regionům a členskými státy dávají možnost, aby se rozvíjely vyváženějším a udržitelnějším způsobem. Politiku hospodářské a sociální soudržnosti lze chápat jako nástroj sloužící členskými státy EU coby vzor rozvoje, v němž hraje aktivní roli solidarita a spolupráce.²²

3.4 Nástroje regionální politiky EU v období 2007 - 2013

Pro naplnění výše uvedených cílů využívaly členské státy EU v období 2007-2013 několik nástrojů, které má regionální politika k dispozici. Nejdůležitější úlohu v EU

²¹ WOKOUN, R.- UNIVERZITA J.E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM. SOCIÁLNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA. 2003. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Praha, s. 209, ISBN 80-245-0517-7.

²² Webový portál Businessinfo.cz [online]. [vid. 17. dubna 2016]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/regionalni-a-strukturalni-politika-5158.html#!&chapter=1>

plní strukturální fondy a Evropská investiční banka (EIB). Jejich hlavním příjmem jsou finanční příspěvky všech členských států do společného rozpočtu společenství.

Existují 2 strukturální fondy:

- 1) **Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)** – hlavním úkolem tohoto fondu je snižování disparit mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů, jejich životní úrovně a zaostávání problematických regionů. Fond vznikl v roce 1975, aby finančně podpořil programy nejvíce znevýhodněných regionů. Objemem prostředků jde o největší a nejvýznamnější strukturální fond. Jeho konečným cílem je vytvoření pracovních míst podporou konkurenceschopného a udržitelného rozvoje, podporou malých a středních podniků, prosazováním produktivních investic, zlepšováním infrastruktury, pokračováním místního rozvoje, investicemi do vzdělávání i zdraví a rozvojem místního potenciálu nebo investicemi zaměřenými na životní prostředí.²³

- 2) **Evropský sociální fond (ESF)** – Fond vznikl v roce 1960 jako primární nástroj sociální politiky a zaměstnanosti Evropské unie. Jeho cílem je zvýšení zaměstnanosti a rozšíření nabídky pracovních příležitostí v EU. Podporuje veškerá opatření pro prevenci a boj s nezaměstnaností, rozvoj lidských zdrojů, rovné příležitosti pro muže a ženy, hospodářskou i sociální soudržnost.²⁴

Cíle Evropského sociálního fondu:

- ✓ Pomoc nezaměstnaným lidem při vstupu na trh práce
- ✓ Rovné příležitosti pro všechny při přístupu na trh práce
- ✓ Sociální začleňování, pomoc lidem ze znevýhodněných sociálních skupin při vstupu na trh práce
- ✓ Celoživotní vzdělávání
- ✓ Rozvoj kvalifikované a přizpůsobivé pracovní síly
- ✓ Zavádění moderních způsobů organizace práce a podnikání
- ✓ Zlepšení přístupu a účasti žen na trhu práce

²³STEJSKAL, J. a J. KOVÁRNÍK, 2009. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, s.r.o., s.41, ISBN 978-80-7367-588-2.

²⁴STEJSKAL, J. a J. KOVÁRNÍK, 2009. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, s.r.o., s.41-42, ISBN 978-80-7367-588-2.

- ✓ Boj se všemi formami diskriminace a nerovnostmi souvisejícími s trhem práce.²⁵

3) Kohezní fond (Fond soudržnosti) – Tento fond podporuje rozvoj celého státu, spolufinancuje projekty životního prostředí a transevropských dopravních sítí. Byl ustanoven Maastrichtskou smlouvou (1993) jako nový nástroj k posílení HSS a nepatří svým charakterem mezi strukturální fondy. Prostředky z tohoto fondu jsou poskytovány státům, jejichž HDP na obyvatele je nižší než 90% průměru společenství, jeho podmínkou je, aby státy vyvíjely snahu k naplnění konvergenčních kritérií nutných pro členství v Evropské měnové unii.

Pomoc z fondu se poskytuje vyváženým způsobem a s přihlédnutím ke zvláštním potřebám každého přijímajícího členského státu z hlediska investic a infrastruktury na opatření v těchto oblastech:

- ✓ Transevropské dopravní sítě,
- ✓ Životní prostředí v rámci priorit stanovených pro politiku Společenství na ochranu ŽP (energetická účinnost a využívání obnovitelných zdrojů energie a v odvětví dopravy, železniční, říční a námořní doprava aj.)²⁶

Při využívání výše uvedených strukturálních fondů vychází regionální a strukturální politika při financování jednotlivých projektů z těchto základních principů:

- **Solidarity** – hospodářsky vyspělejší státy financují méně vyspělé státy prostřednictvím příspěvků do společného rozpočtu.
- **Subsidiarity** – vyjadřuje nutnost realizace jednotlivých cílů na co nejnižší úrovni.
- **Koncentrace** – odráží snahu směřovat prostředky regionů s největšími problémy a dosáhnout největšího možného užitku – prostředky jsou vynakládány na projekty podle předem stanovených cílů.

²⁵ Webový portál www.esfcr.cz [online]. [vid. 20.4.2016]. Dostupné z: <http://www.esfcr.cz/evropsky-socialni-fond-v-cr>

²⁶ STEJSKAL, J. a J. KOVÁRNÍK, 2009. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, s.r.o., s. 43, ISBN 978-80-7367-588-2.

- **Partnerství** – zahrnuje úzkou vertikální i horizontální spolupráci mezi orgány na všech úrovních, které rozhodují o umístění finanční pomoci ze strukturálních fondů.
- **Programování** – udává časový rozvrh pro alokaci prostředků, tzn. pomoc z fondů je poskytována na základě víceletých a všeoborových programů, jejichž zpracováním jsou pověřeny vlády jednotlivých členských zemí.
- **Adicionality** – prostředky ze společného rozpočtu EU mají pouze doplňkový charakter pro výdaje členských států, přitom výdaje členských států se nesmějí snižovat.
- **Monitorování a vyhodnocování** - jde o průběžné sledování a vyhodnocování prováděných opatření a celkovou efektivnost vynakládaných prostředků. Hodnotí se předpokládaný dopad projektu před jeho schválením, realizace projektu a jeho skutečné přínosy.²⁷

Přičemž v novém programovacím období 2014-2020 je kladen důraz na tyto 4 klíčové zásady:

1. *Koncentrace* – 3 aspekty koncentrace (prostředků, úsilí, nákladů).
2. *Partnerství* – spolupráce institucí na všech úrovních (evropské, regionální a místní).
3. *Programování* - (na základě cílů a priorit stanovených EU).
4. *Adicionality* – financování ze strukturálních fondů EU nesmí nahrazovat národní veřejné výdaje členských států.²⁸

Regionální politika je základem evropské solidarity, jelikož převážná část finančních prostředků této politiky je soustředěna do méně rozvinutých krajů a evropských regionů, tak aby jí pomohla ve snižování hospodářských, sociálních a teritoriálních disparit, které v Evropské unii stále existují.²⁹

²⁷STEJSKAL, J. a J. KOVÁRNÍK, 2009. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, s.r.o., s.40-41, ISBN 978-80-7367-588-2.

²⁸ Webový portál ec.europa.eu[online]. [vid. 24.února 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/pl/policy/how/principles/

²⁹Webový portál ec.europa.eu[online]. [vid. 24.února 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/what/investment-policy/

3.5 Cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti 2007 - 2013

V období 2007 – 2013 bylo v ČR využíváno 26 operačních programů, které byly rozděleny mezi tři cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti, kterým je věnována následující část.

3.5.1 Cíl Konvergence

Tento cíl podporuje faktory vedoucí ke konvergenci nejméně rozvinutých členských států a regionů. Týká se regionů úrovně NUTS 2³⁰ s HDP na obyvatele nižším než 75% průměru Společenství. Částka dostupná v rámci cíle Konvergence byla 283 mld. EUR, které plynuli z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti.

V České republice pod něj spadaly všechny regiony soudržnosti s výjimkou Hlavního města Prahy a byl realizovaný prostřednictvím osmi tematických operačních programů a sedmi regionálních operačních programů.³¹

Sedm regionálních operačních programů (ROP) pro regiony soudržnosti (NUTS II) s celkovou přidělenou částkou 4,66 mld. EUR:

- ROP NUTS II Severozápad,
- ROP NUTS II Moravskoslezsko,
- ROP NUTS II Jihovýchod,
- ROP NUTS II Severovýchod,
- ROP NUTS II Střední Morava,
- ROP NUTS II Jihozápad,
- ROP NUTS II Střední Čechy.

³⁰V podstatě v každé z 27 členských zemí Evropské unie existuje odlišný systém správního členění. Pro statistické monitorování a analýzy ekonomické a sociální situace v jednotlivých regionech proto vznikla v roce 1988 jednotná nomenklatura územních statistických jednotek (NUTS). NUTS II - tyto tzv. Regiony soudržnosti odpovídají základní statistické jednotce pro výpočet ukazatele HDP/obyvatele, na základě níž se přiděluje podpora ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti.

³¹ Webový portál Strukturalni-fondy.cz [online]. [vid. 21. března 2016]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013>

Osm tematických operačních programů s celkovou přidělenou částkou 21, 23 mld. EUR:

- OP Doprava,
- OP Životní prostředí,
- OP Podnikání a inovace,
- OP Výzkum a vývoj pro inovace,
- OP Lidské zdroje a zaměstnanost,
- OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost,
- Integrovaný operační program,
- OP Technická pomoc.³²

3.5.2 Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Hlavní náplní cíle bylo posilování konkurenceschopnosti regionů a zaměstnanosti pomocí rozvojových programů na urychlení hospodářských změn prostřednictvím inovací, podpora znalostní společnosti, ochrana životního prostředí atd. Cílem bylo, aby vznikla nová kvalitní pracovní místa a bylo více investováno do lidských zdrojů.

Tento cíl měl za úkol podporovat regiony na úrovni NUTS II nebo NUTS I, které přesahovaly limitní ukazatele pro zařazení do cíle Konvergence. Tento cíl byl financovaný z ERDF a ESF a v České republice pod něj spadalo Hlavní město Praha se dvěma operačními programy:

- OP Praha Konkurenceschopnost,
- OP Praha Adaptabilita.³³

3.5.3 Cíl Evropská územní spolupráce

Tento třetí cíl byl zaměřen na podporu přeshraniční spolupráce regionů na úrovni NUTS III nacházejících se podél všech vnitřních a některých vnějších pozemních hranic a všech regionů úrovně NUTS III podél námořních hranic, které jsou od sebe obecně vzdáleny nejvýše 150 kilometrů. Dále byla podporována meziregionální a nadnárodní

³² Webový portál Strukturální fondy [online]. [vid. 21. března 2016]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013>

³³ Webový portál Strukturální fondy [online]. [vid. 20. května 2016]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013>

spolupráce regionů. Tento cíl byl financovaný z ERDF a v České republice pod něj spadaly všechny regiony.

Operační programy **přeshraniční spolupráce** se týkaly vždy hraničních regionů NUTS III sousedících s regiony v jiném členském státu. Pro Českou republiku tak v období 2007-2013 existoval operační program (OP) pro přeshraniční spolupráci s Polskem, Saskem, Bavorskem, Rakouskem a Slovenskem. Operační program **Meziregionální spolupráce** byl společný pro všechny členské státy EU a také Norsko a Švýcarsko. Operační program **Nadnárodní spolupráce** byla EU rozdělena do několika zón, přičemž Česká republika patřila do zóny Střední Evropa a OP Nadnárodní spolupráce byla sdílená s Rakouskem, Polskem, částí Německa, Maďarskem, Slovinskem, Slovenskem, částí Itálie a z nečlenských zemí s částí Ukrajiny.

Pro operační programy přeshraniční a Nadnárodní spolupráce bylo pro Českou republiku z fondů EU vyčleněno **389 milionů €**. V případě ostatních programů cíle Evropské územní spolupráce tvořil rozpočet programu příspěvky z fondů EU a zúčastněných států. Rozpočet programů byl pro všechny členské země společný a nebyly zde určeny alokace fondů EU pro jednotlivé státy. Z fondů EU bylo pro OP Meziregionální spolupráce vyčleněno 321,3 milionů €. ³⁴

V České republice bylo možné v programovacím období 2007 – 2013 - v cíli Evropská územní spolupráce – čerpat finance prostřednictvím devíti operačních programů:

- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Bavorsko,
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko,
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Rakousko,
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko,
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko,
- OP Meziregionální spolupráce.

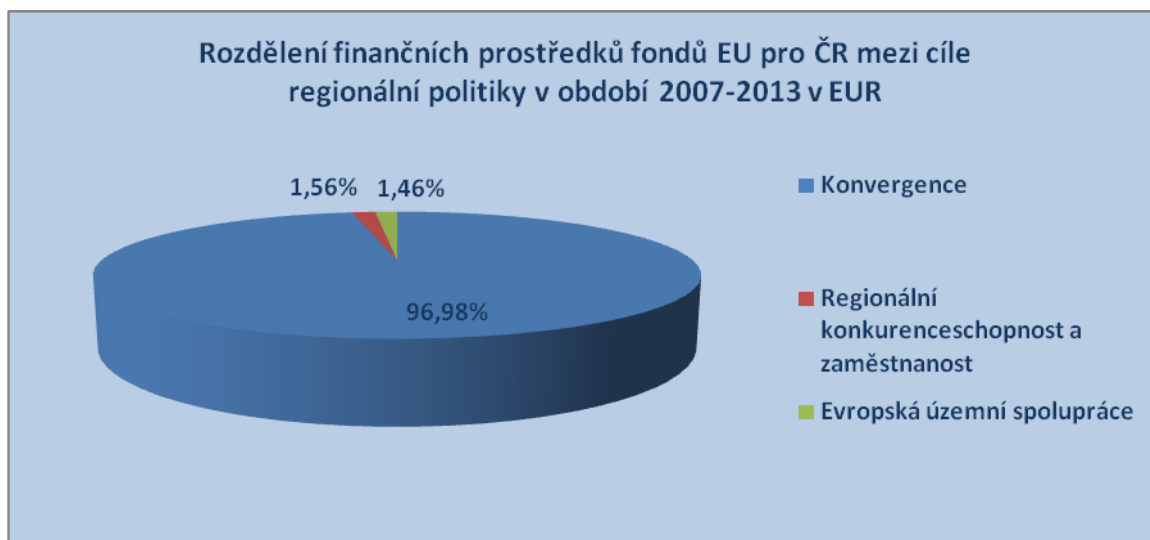
³⁴Webový portál Strukturalni-fondy.cz [online]. [vid. 7. června 2016]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace>

Tabulka 1: Rozdělení finančních prostředků fondů EU pro ČR mezi cíle regionální politiky v období 2007-2013

Cíl	Fondy pro EU27		Fondy pro ČR	
	2007-2013	Podíl (%)	2007-2013	Podíl (%)
Konvergence	283 mld. € (cca 7 082,80 mld. Kč)	81,54 %	25,88 mld. € (cca 730,00 mld. Kč)	96,98 %
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	54,96 mld. € (cca 1 385,40 mld. Kč)	15,95 %	419,09 mil. € (cca 11,73 mld. Kč)	1,56 %
Evropská územní spolupráce	8,72 mld. € (cca 218,55 mld. Kč)	2,52 %	389,05 mil. € (cca 10,97 mld. Kč)	1,46 %
Celkem	347 mld. €	100,00 %	26,69 mld. € (cca 752,70 mld. Kč)	100,00 %

Zdroj: Webový portál Strukturální fondy [online]. [vid. 7.června 2016]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013>

Graf 1: Rozdělení finančních prostředků fondů EU pro ČR mezi cíle regionální politiky v období 2007-2013

Zdroj: Webový portál Strukturální fondy [online]. [vid. 7.června 2016]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013>, vlastní úprava

V programovém období 2007–2013 bylo na politiku soudržnosti ve všech členských státech vyčleněno více než 347 miliard EUR, což je více než třetina evropského rozpočtu pro toto rozpočtové období. Česká republika mohla z těchto prostředků Evropské unie čerpat více než 26 miliard EUR. Investice členských států v tomto období byly

koncentrovány na cíle vyplývající ze strategie Evropské unie na pomoc růstu a zaměstnanosti (tzv. Lisabonské strategie).

Podmínky pro využívání prostředků z evropského rozpočtu jsou stanoveny nařízením Evropské unie.³⁵ Konkrétní strategie a oblasti pro čerpání evropských prostředků jsou pak stanoveny Národním strategickým referenčním rámcem, který byl zpracován všemi členskými státy a následně schválen Evropskou komisí.³⁶

Česká republika se prostřednictvím fondů EU snažila v programovacím období 2007-2013 naplnit následující cíle:

- ✓ Konkurenceschopná česká ekonomika,
- ✓ Otevřená, flexibilní a soudržná společnost,
- ✓ Atraktivní prostředí,
- ✓ Vyvážený rozvoj území.

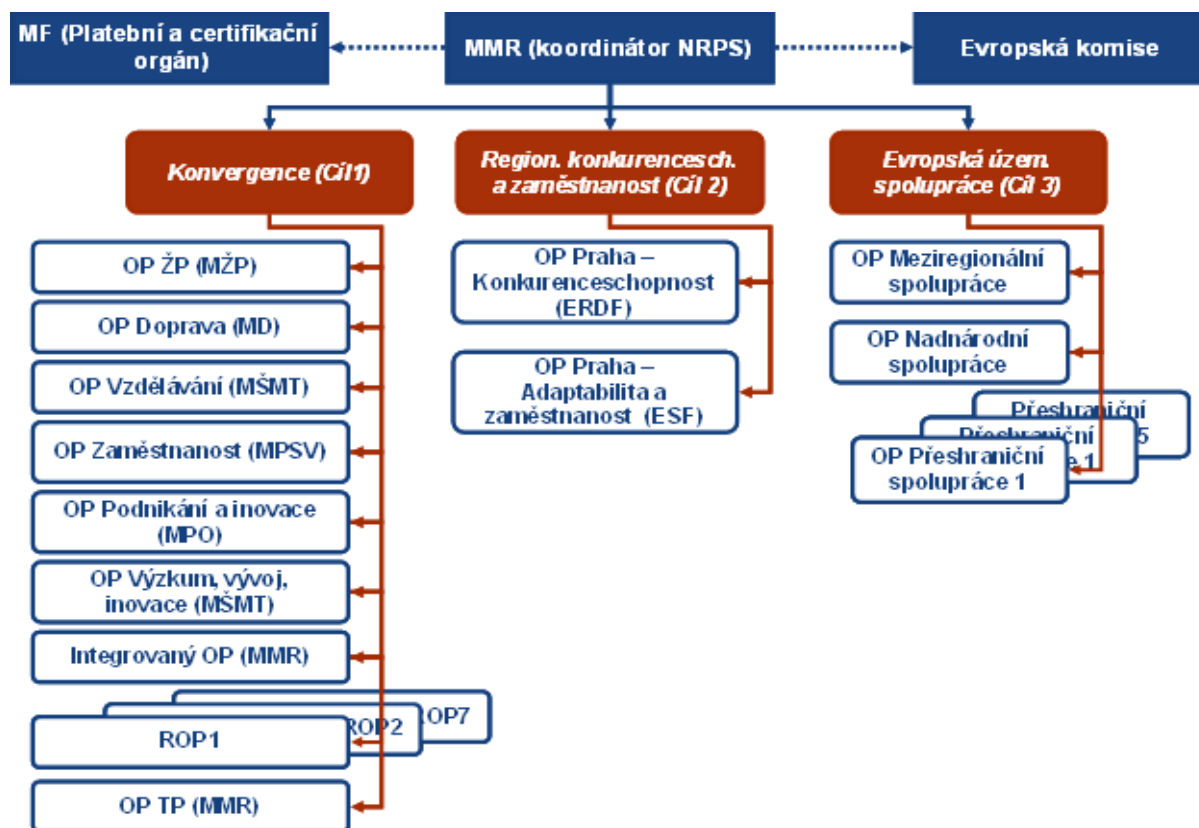
Tyto cíle byly naplňovány prostřednictvím jednotlivých operačních programů, které jsou rovněž definovány v Národním strategickém referenčním rámci.³⁷

³⁵**Nařízení EU** je právním aktem Evropské unie a nejúplnějším a nejbezprostřednějším opatřením v rámci nástrojů sbližování práva, který mají orgány EU k dispozici. Má unifikační efekt. Nařízení EU jsou pro členské státy závazná a přímo použitelná. Nařízení jsou přijímána Radou EU na návrh Komise. Mají obecnou závaznost, aplikační přednost a bezprostřední působnost, tzn. že platí v každém členském státě přímo, bez prováděcího vnitrostátního aktu. Nařízení musejí být zveřejněna v Úředním věstníku Evropské unie, který je povinně a verifikovaně přístupný online.

³⁶**Národní strategický referenční rámec (NSRR)** představuje základní programový dokument České republiky pro využívání fondů Evropské unie v období 2007—2013. Analytická část Národního strategického referenčního rámce se zaměřuje na identifikaci klíčových silných stránek České republiky pro posilování její konkurenceschopnosti, stejně tak jako problematických míst a slabých stránek, které mohou stát v cestě udržitelnému růstu ekonomiky i společnosti.

³⁷Webový portál [Strukturalni-fondy.cz](http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013) [online]. [vid. 7. června 2016]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013>

Obrázek 1: Rozložení programů podpor ČR v letech 2007 - 2013

Zdroj: Webový portál Strukturální fondy [online]. [vid. 7.června 2016]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Dokumenty/Strategicke-dokumenty/Narodni-rozvojovy-plan-Ceske-republiky-2007-2013>

3.6 Současné programovací období 2014-2020

Nové programovací období 2014-2020 se sebou přináší novinky a změny jak na české tak na evropské úrovni. V tomto období byly pro Českou republiku vyčleněny prostředky ve výši téměř 24 miliard eur. Fondy Evropské unie stejně jako v období předešlém zahrnují celou škálu nástrojů finanční pomoci. Slouží především k podpoře hospodářského růstu členských zemí EU a snižování sociálních a ekonomických nerovností mezi státy a regiony (tzv. politika soudržnosti). V programovém období 2014-2020 jsou v České republice nastavena společná pravidla pro pět fondů, které dohromady tvoří Evropské strukturální a investiční fondy (ESI). Jedná se o tyto fondy:

1. **Fond soudržnosti** – tento fond se zaměřuje na investice do zeleného růstu a udržitelného rozvoje a zlepšuje konektivitu v členských státech s HDP nižším než 90% průměru zemí EU-28. Z fondu je možné čerpat částku ve výši 6,25 mld. EUR.

2. **Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR)** – cílem fondu je posilování regionální hospodářské a sociální soudržnosti prostřednictvím investic do sektorů posilujících růst, konkurenceschopnost a vytváření pracovních míst. Z EFRR jsou financovány také projekty cíle Evropské územní spolupráce. Fond je, co se týče finančních prostředků největší – 11,94 mld. EUR.
3. **Evropský sociální fond (ESF)** – investuje do lidských zdrojů a zaměřuje se na zlepšování příležitostí k zaměstnání a vzdělávání. Také se snaží pomáhat znevýhodněným osobám a lidem ohroženým chudobou či sociálním vyloučením. Je to třetí největší fond, ve kterém jsou prostředky ve výši 3,43 mld. EUR.
4. **Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV)** - pomáhá zvyšovat konkurenceschopnost odvětví zemědělství a lesnictví, zlepšovat životní prostředí, stav krajiny i kvalitu života ve venkovských oblastech a podporuje diverzifikace venkovského hospodářství. Celkem je ve fondu vyčleněno 2,3 mld. EUR na tuto podporu.
5. **Evropský námořní a rybářský fond (ENRF)** – hlavním cílem fondu je zajištění trvale udržitelného rozvoje evropského rybolovu a akvakultury. Z tohoto fondu jsou financovány aktivity týkající se mořského i vnitrozemského rybolovu podporující konkurenceschopnost, ochranu a zlepšování podmínek rybolovu. Ve fondu jsou finanční prostředky ve výši 0,03 mld. EUR.³⁸

Celkem je pro Českou republiku ve fondech v období 2014-2020 vyčleněna částka 23,9 mld. EUR. Klíčových změn, které přináší období 2014–2020 oproti období minulému je hned několik:

1. Zapojení fondů na rozvoj venkova a rybářského fondu
2. Výkonnostní rámec
3. Vytvoření systému předběžných podmínek
4. Nové cíle a priority
5. Snížení počtu operačních programů

³⁸Webový portál Strukturalni-fondy.cz [online]. [vid. 3.ledna 2017]. Dostupné z: <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020>

6. Jednotné metodické prostředí
7. Jednotné monitorovací prostředí

3.6.1 Zapojení fondu rozvoje venkova a rybářského fondu

Oproti Evropskému fondu pro regionální rozvoj (ERDF) a Evropskému sociálnímu fondu (ESF) nespádají Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EARDF) a Evropský námořní a rybářský fond do regionální politiky EU, nýbrž do společné zemědělské, resp. rybolovné politiky. Tyto fondy proto v minulém programovacím období stály mimo střed pozornosti. S Dohodou o partnerství však vstupují tyto dva nástroje společně se svými operačními programy „pod jednu střechu“ s ostatními strukturálními a investičními fondy (ESIF), včetně kohezního fondu (CF).³⁹

3.6.2 Nový výkonnostní rámec

Výkonnostním rámcem se rozumí finanční závislost na rychlosti a kvalitě čerpání, tj. zavedení jasných a měřitelných milníků a cílových hodnot pro všechny programy. Kromě finančních ukazatelů bude pro každou prioritní osu / prioritu Unie vybrán alespoň jeden indikátor výstupu. Řídící orgány a MMR budou pravidelně monitorovat plnění milníků a cílů na základě srovnávání skutečného stavu a pokroku čerpání ve vztahu k hodnotám milníků a cílů.⁴⁰

3.6.3 Vytvoření systému předběžných podmínek

Nové předběžné podmínky jsou ukotveny v obecném nařízení č. 1303/2013 a lze je definovat jako klíčový předpoklad pro účinné čerpání finančních prostředků z ESIF. Mají poměrně zásadní postavení v procesu čerpání dotací ze strany ČR, neboť není-li plnění předběžných podmínek vnímáno ze strany Evropské komise jako dostatečné, může tento fakt vést k nespustění či pozastavení průběžných plateb dotčené části programu. Naplnění předběžných podmínek, popř. harmonogram jejich provádění, je součástí jak Dohody o partnerství, tak i jednotlivých programů.

³⁹ Webový portál Euroskop.cz [online]. [vid. 4. ledna 2017]. Dostupné z:<https://www.euroskop.cz/9220/sekce/zmeny-v-obdobi-2014-2020/>

⁴⁰ Webový portál Euroskop.cz [online]. [vid. 4. ledna 2017]. Dostupné z:<https://www.euroskop.cz/9220/sekce/zmeny-v-obdobi-2014-2020/>

Předběžné podmínky můžeme rozdělit na:

- obecné, jejichž naplňování prostupuje napříč programy a
- tematické, které jsou specifikovány uvnitř konkrétního programu.

Obecné předběžné podmínky jsou definovány v těchto oblastech:

- 1) nediskriminace,
- 2) rovné příležitosti,
- 3) zdravotně postižení,
- 4) veřejné zakázky,
- 5) veřejná podpora
- 6) posuzování vlivů záměrů na životní prostředí EIA/SEA,
- 7) statistické ukazatele.

Tematické předběžné podmínky pokrývají rozsáhlé oblasti, za nejvýznamnější lze považovat např. oblast účinné veřejné správy, energetiky či strategického zarámování oblastí jako je školství či výzkumu a vývoje, ale i mnoho dalších.⁴¹

3.6.4 Nové cíle a priority

Oproti předcházejícímu období se tři hlavní cíle, tj. Konvergence, Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a Evropská územní spolupráce (EÚS), zúží na dva, kdy v následujících letech cíl EÚS doplní cíl Investice pro růst a zaměstnanost. Rovněž došlo i k zavedení nových kategorií regionů, pro něž budou určujícími hranicemi 75 % a 90 % HDP na obyvatele průměru EU. Pro období 2014–2020 byly vytvořeny i nové strategické cíle pro financování, k jejichž dosažení musí věcné zaměření pro programové období v ČR směřovat.

Na základě identifikovaných problémů a potřeb rozvoje a v souladu s hlavními strategickými cíli byly stanoveny rovněž i hlavní priority pro ČR pro programové období 2014–2020, které reflektují potřeby na národní i regionální úrovni.

Cíle a priority financování navazují na nabídku tematických cílů politiky soudržnosti pro období 2014–2020. V České republice byly na základě identifikovaných

⁴¹ Webový portál Euroskop.cz [online]. [vid. 4. ledna 2017]. Dostupné z:<https://www.euroskop.cz/9220/sekce/zmeny-v-obdobi-2014-2020/>

potřeb a s vazbou na Národní program reforem vybrány k podpoře všechny tematické cíle. Každý tematický cíl reprezentuje klíčovou složku pro dosahování konkurenceschopnosti ČR a cílů strategie Evropa 2020 a nelze jej proto opomenout.⁴²

3.6.5 Operační programy

Na základě nových schválených strategických dokumentů a priorit byly vytvořené nové operační programy. Počet programů se pro Českou republiku celkově snížil. Většina operačních programů kopíruje programy z minulého období, u většiny pak došlo k lehké změně názvu. Nejzásadnější proměnou prošly regionální operační programy, jež byly dříve spravovány jednotlivými regionálními radami. Ve snaze zefektivnit čerpání z těchto programů byl pro nové období vytvořen pouze jediný celostátní regionální operační program, a to Integrovaný regionální operační program, který bude řízen Ministerstvem pro místní rozvoj. Ostatní programy budou řízeny zpravidla gesčně příslušnými ministerstvy, v případě Prahy pak magistrátem hlavního města.⁴³

3.6.6 Jednotné metodické prostředí

Jednotné metodické prostředí je výsledkem snahy zajistit jednotné podmínky skrze systém. Jejich vytvoření je ukotveno jako ponaučení v Dohodě o partnerství za účelem kvalitnějšího a efektivnějšího čerpání fondů. Jakým způsobem se tyto procesy podaří začlenit do běžného fungování strukturálních fondů, se ukáže až v průběhu programového období.⁴⁴

3.6.7 Jednotné monitorovací prostředí

Jedná se o nově vytvořené jednotné monitorovací prostředí, jež má za úlohu zjednodušení administrativy předkládání projektových žádostí a jejich realizování. Dříve bylo možné řešit prostřednictvím internetu jen některé části projektového řízení, přičemž

⁴² Webový portál Euroskop.cz [online]. [vid. 4. ledna 2017]. Dostupné z:<https://www.euroskop.cz/9220/sekce/zmeny-v-obdobi-2014-2020/>

⁴³ Webový portál Euroskop.cz [online]. [vid. 4. ledna 2017]. Dostupné z:<https://www.euroskop.cz/9220/sekce/zmeny-v-obdobi-2014-2020/>

⁴⁴ Webový portál Euroskop.cz [online]. [vid. 4. ledna 2017]. Dostupné z:<https://www.euroskop.cz/9220/sekce/zmeny-v-obdobi-2014-2020/>

elektronické žádosti podávané v rámci některých operačních programů nebylo možné spravovat skrze systém Benefit7. Díky novému Informačnímu systému koncového příjemce (ISKP) jde drtivá většina úkolů řešená online, včetně následného monitoringu, a to v rámci jednotného prostředí pro všechny operační programy. ISKP navíc představuje uživatelsky příjemnější prostředí pro žadatele i příjemce žádostí.

Dle výše nastíněných změn se zdá, že se Česká republika snaží reagovat na nemalé problémy nejen se samotným čerpáním z ESIF, ale i jeho administrací, na něž ve svých zprávách poukázala Evropská komise. Většina nástrojů by měla přispět k vyšší efektivitě při spravování dotací a zjednodušení procesu pro žadatele. Nejpozitivněji lze hodnotit zavedení Integrovaného regionálního operačního programu namísto jednotlivých ROPů a vytvoření ISKP. Zda však nové systémové nastavení bude stačit k odstranění většiny problémů, to bude možné hodnotit až na konci programového období 2014–2020. Zatím je však možné říci, že se jedná o krok správným směrem.⁴⁵

⁴⁵ Webový portál Euroskop.cz [online]. [vid. 4. ledna 2017]. Dostupné z:<https://www.euroskop.cz/9220/sekce/zmeny-v-obdobi-2014-2020/>

4 Operační program přeshraniční spolupráce ČR – PR 2007 – 2013

Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika - Polská republika 2007–2013 navazoval na Program Iniciativy Společenství Interreg IIIA Česká republika – Polská republika, který probíhal v letech 2004-2006. Hlavním cílem programu Iniciativy Společenství Interreg IVA Česká republika – Polská republiky byla přeshraniční spolupráce a rozvoj česko-polského příhraničí. Jde především o posilování vzájemných hospodářských, společenských a kulturních vztahů, společnou péči o přírodní bohatství, rozvoj cestovního ruchu, budování flexibilního trhu práce a jiných oblastí rozvoje.⁴⁶V současné době probíhá program přeshraniční spolupráce na období 2014 – 2020 tzv. Iniciativa Společenství Interreg VA ČR-PR.

4.1 Zaměření programu a finanční rámec

OP Česko – Polsko v období 2007-2013 spadal v programovacím období mezi regionální operační programy v cíli Evropská územní spolupráce a bylo pro něj z Evropského fondu pro regionální rozvoj vyčleněno 219,46 mil. €, které byly doplněny z českých a polských národních veřejných zdrojů.

Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika - Polská republika 2007-2013 (OP ČR - Polsko), jak již bylo představeno výše, se zaměřoval na zlepšení dopravní dostupnosti přeshraničního regionu, ochranu životního prostředí, podporu hospodářské spolupráce, podporu rozvoje přeshraniční infrastruktury i služeb cestovního ruchu, podporu vzdělávání, kulturních a společenských aktivit, spolupráci územních samospráv a dalších subjektů na obou stranách hranice.

OP ČR - PR byl určen pro české kraje Liberecký, Královéhradecký, Pardubický, Olomoucký a Moravskoslezský, z polské strany jde o regiony jeleniogórsko-wałbrzyského, opolského, rybnicko-jastrzębského a bielsko-bialského.⁴⁷

⁴⁶Webový portál cz-pl.eu [online]. [vid. 7. června 2016]. Dostupné z: <http://old.cz-pl.eu/>

⁴⁷ Webový portál Strukturalni-fondy.cz [online]. [vid.20. června 2016]. Dostupné z:<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace/OP-CR-Polsko>

4.2 Prioritní oblasti programu

V období 2007-2013 byl pro OP ČR–PR 2007-2013 stanoven „Globální cíl Programu“: Podpora socioekonomického rozvoje území česko-polského příhraničí posilováním jeho konkurenceschopnosti a soudržnosti a propagací partnerské spolupráce jeho obyvatel. Tento globální cíl byl pak naplňován následujícími prioritními osami:

- Prioritní osa I. Posilování dostupnosti, ochrana životního prostředí a prevence rizik,
- Prioritní osa II. Podpora rozvoje podnikatelského prostředí a cestovního ruchu,
- Prioritní osa III. Podpora spolupráce místních společenství,
- Prioritní osa IV. Technická pomoc.

Tyto 4 prioritní osy rozdělují operační program na logické celky a ty jsou dále konkretizovány prostřednictvím tzv. oblastí podpory, které vymezují, jaké typy projektů mohou být v rámci příslušné prioritní osy podpořeny.⁴⁸

4.2.1 Prioritní osa I. Posilování dostupnosti, ochrana životního prostředí a prevence rizik

Hlavním cílem této prioritní osy bylo - Zlepšení atraktivity česko-polské příhraniční oblasti - lepší dostupnost a vysoká kvalita životního prostředí jsou základním předpokladem rozvoje ekonomických a sociálních aktivit. Přispívají ke zvýšení atraktivity příhraničního území pro jeho obyvatele, zahraniční a tuzemské investory a návštěvníky. Posilování přeshraničních komunikačních vazeb přispívá k rozvoji ekonomických a sociálních vazeb příhraničních oblastí a k budování soudržného území.

Specifické cíle prioritní osy:

1. Zlepšení stavu infrastruktury a dopravní obslužnosti v česko-polské příhraniční oblasti.
2. Zlepšení stavu a kvality životního prostředí v česko-polské příhraniční oblasti.
3. Zlepšení bezpečnosti v česko-polské příhraniční oblasti.

⁴⁸ Webový portál Strukturalni-fondy.cz [online]. [vid. 20. června 2016]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace/OP-CR-Polsko>

Oblasti podpory:

- ✓ Posilování dostupnosti,
- ✓ Ochrana životního prostředí,
- ✓ Prevence rizik.

4.2.2 Prioritní osa II. Zlepšení podmínek pro rozvoj podnikatelského prostředí a cestovního ruchu

Hlavní cílem prioritní osy II bylo - Posílení ekonomického rozvoje česko-polské příhraniční oblasti - konkretizuje globální cíl v oblasti využití a rozvíjení stávajícího ekonomického potenciálu příhraničí a posilování jeho konkurenceschopnosti.

Specifické cíle prioritní osy:

1. Zvyšování konkurenceschopnosti podniků v česko-polské příhraniční oblasti.
2. Rozšíření nabídky cestovního ruchu v česko-polské příhraniční oblasti.
3. Zvyšování znalostí a dovedností obyvatel v česko-polské příhraniční oblasti.

Oblasti podpory:

- ✓ Rozvoj podnikatelského prostředí,
- ✓ Podpora rozvoje cestovního ruchu,
- ✓ Podpora spolupráce v oblasti vzdělávání.

4.2.3 Prioritní osa III. Podpora spolupráce místních společenství

Hlavní cílem této prioritní osy byl - Rozvoj partnerské spolupráce místních komunit a institucí česko-polské příhraniční oblasti - konkretizuje globální cíl v oblasti zaměřené na kvalitu společenského života obyvatel, prohlubování jejich identifikace se zdejšími územími. Cílem byla podpora přeshraniční spolupráce v oblasti rozvoje mezilidských vztahů, společenských, kulturních a volnočasových aktivit a spolupráce orgánů veřejné správy a organizací poskytujících veřejné služby.

Specifické cíle prioritní osy:

1. Posilování přeshraničních vazeb institucí poskytujících veřejné služby.
2. Posilování přeshraničních vazeb obyvatelstva.

3. Stimulace rozvoje místního společenství prostřednictvím podpory aktivit lokálních aktérů - Fond mikroprojektů.

Oblasti podpory:

- ✓ Územní spolupráce veřejných institucí,
- ✓ Podpora společenských, kulturních a volnočasových aktivit,
- ✓ Fond mikroprojektů.

4.2.4 Prioritní osa IV. Technická pomoc

Hlavní cílem prioritní osy IV byla - Podpora efektivní realizace Programu - toto je podmínkou pro dosažení ostatních prioritních os Programu prostřednictvím zajištění kvalitního řízení, implementace a využití prostředků ERDF.

Specifický cíl prioritní osy:

Zajištění účinného řízení a implementace Programu a podpora propagačních a informačních aktivit týkajících se Programu.⁴⁹

Projekt Revitalpark 2010, kterým se podrobněji zabývá 6. kapitola práce, je realizovaný z Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika-Polská republika 2007-2013, konkrétně v rámci prioritní osy 22.2 – *Podpora rozvoje podnikatelského prostředí a cestovního ruchu*. Svým charakterem je to projekt zaměřený na rozvoj cestovního ruchu a zachování kulturního dědictví v příhraničním území a další výstavby infrastruktury cestovního ruchu.

Oblast podpory -2.2 *Podpora rozvoje cestovního ruchu* - rozpracovává specifický cíl Rozšíření nabídky cestovního ruchu v česko-polské příhraniční oblasti a jsou podporovány tyto oblasti:

- ochrana a obnova kulturního a přírodního bohatství, řemeslných tradic, ochrana a obnova památek včetně sakrálních staveb, opevnění, historických urbanistických

⁴⁹Webový portál strukturalni-fondy.cz [online]. [vid. 28. června 2016]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/6dace966-777f-4cb0-8d23-4decb8c6ae29/OPPS_CR_PL_CZ_5-3-2007_6dace966-777f-4cb0-8d23-4decb8c6ae29.pdf?ext=.pdfManuál v pdf – Operační program přeshraniční spolupráce ČR-PR 2007-2013

a technických komplexů, kulturních objektů, rázu kulturní krajiny, rozvoj cyklistických tras a stezek, hippostezek, turistických a lyžařských stezek a tras, další doprovodné infrastruktury ČR a zlepšení vybavenosti pro volnočasové aktivity,

- rozvoj služeb cestovního ruchu (např. výstavba a vybavení vhodných objektů pro poskytování služeb v cestovním ruchu, zřizování a činnost turistických informačních center, činnost organizací ČR, tvorba nových produktů cestovního ruchu a jejich propagace, propagace přírodních hodnot a kulturního dědictví včetně možnosti propagace mimo podporované území, zavádění a využívání ICT v ČR, podpora destinačního managementu).⁵⁰

⁵⁰Webový portál cz-pl.eu [online]. [vid. 28. června 2016]. Dostupné z: <http://old.cz-pl.eu/prirucka-pro-zadatele.html> - Příručka pro žadatele v pdf

5 Historie města Český Těšín až po současnost

„Příhraniční prostor je území, které je v bezprostředním sousedství mezinárodních hranic, jehož ekonomické a sociální struktury jsou přímo určovány blízkostí k hranici“⁵¹ - zdárným příkladem výše uvedené definice je město Český Těšín - kterému je věnována tato kapitola.

5.1 Vznik města Český Těšín (1918 – 1920)

Český Těšín - město na hranici, na levém břehu řeky Olše. Rozhodnutí o rozdělení Těšínského Slezska na dvě části – československou a polskou, padlo poměrně nedávno, v roce 1920, na poválečné mírové konferenci v Paříži. Historie Českého Těšína se tedy nepíše ještě ani sto let.

První světová válka (1914-1918) přinesla rozpad Rakousko-Uherska a vznik nových tzv. nástupnických států, mezi kterými bylo také Československo a Polsko. Těšínské Slezsko bylo 28. července téhož roku rozděleno mezi Československo a Polsko na zhruba dvě stejně veliké územní části. Československé republice připadlo z rozděleného Těšínska 1 272,8 km². Tato skutečnost s sebou přinesla také rozdělení původního města Těšín na dvě části – polskou a českou, resp. Československou. Za státní hranici ve městě byl stanoven tok řeky Olše. K oficiálnímu předání správy zástupcům československé a polské administrativy na rozdělených územích došlo 10. srpna 1920. Dne 11. srpna 1920 následovalo obsazení levobřežní části Těšína československým vojskem.⁵²

Na pravém břehu, v Těšíně, ve kterém zůstaly téměř všechny veřejné budovy, se situace příliš nezměnila. Avšak trvalo poměrně dlouho, než si Těšín vytvořil městskou infrastrukturu nezávislou na Českém Těšíně. Na levém břehu řeky, na území, které získala Československá republika, zůstala po rozdělení města dvě veřejná městská zařízení – plynárna a železniční nádraží. Příznivá komunikační poloha novému Českému Těšínu

⁵¹ DOKOUPIL, J., HAVLÍČEK, T., JEŘÁBEK, M. 2004. *České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování?* Praha: Akademia. s.60, ISBN 80-200-1051-3.

⁵² BADUROVÁ, P., PINDUR, D., PROKOP, R. A KOLEKTIV, 2010. *Český Těšín – Příběh města na levém břehu řeky*, s. 4-7, ISBN 978-80-254-7370-2.

nabízela na volných parcelách potřebný prostor a předurčovala městu stavební rozmach. Scházely zde však prostory pro státní správu i obecní samosprávu, pro obchody, lékařské ordinace, policii a především školní a obytné budovy, proto bylo záhy rozhodnuto o tom, jak se mladé město s tímto nedostatkem vyrovná.

5.2 Období budování nového města a jeho vývoj v dalších letech (1920-1989)

V souvislosti s rozdělením Těšínska i Těšína byly z administrativního hlediska nejdříve podniknuty snahy o zřízení a zajištění československé státní správy. Českotěšínský okres byl tvořen 35 obcemi stejnojmenného soudního okresu a 18 obcemi přilehlého soudního okresu Jablunkov.⁵³ Je zřejmé, že nově vzniklý Český Těšín dostal do vínku i správní postavení, které dosud patřilo Těšínu, tradičnímu sídlu krajských a okresních úřadů a soudů. Dle prvního československého sčítání lidu z 15. února roku 1921 tvořilo katastr nového města Český Těšín území o rozloze 2,66 km². Bylo na něm evidováno 420 obytných domů a žilo zde 8 068 obyvatel. V té době již nové město používalo název Český Těšín, úředně schválený v roce 1924. K nepřehlédnutelným českotěšínským stavbám, které dodnes připomínají národnostní situaci období 1. republiky ve městě a v okrese, náležela budova polského reprezentačního společenského domu nazvaného Polonia (dnes hotel Piast) z let 1928 – 1931. Obdobnou budovu měli i německy hovořící obyvatelé v podobě filiálky Centrální banky německých spořitelien v Československé republice (dnešní sídlo ČSOB) 1931. Již v roce 1922 byla městu poskytnuta půjčka ve výši 15 miliónů korun, ze které byla hrazena především výstavba nových městských zařízení, škol, radnice, nemocnice aj. Až do roku 1932 byla prostavěna částka čítající více než 30 miliónů Kč. Tyto finanční zdroje byly použity na stavbu kostelů, soukromou a družstevní bytovou výstavbu, na hospodářské budovy, obchody, hotely, banky a další objekty. Výstavba pak pokračovala po celé meziválečné období a v historii města neměla obdoby.

Již nikdy se za tak krátkou dobu v Českém Těšíně nepostavilo tolik soukromých i veřejných budov jak tomu bylo v období první Československé republiky. Posledním

⁵³BADUROVÁ, P., PINDUR, D., PROKOP, R. A KOLEKTIV, 2010. Český Těšín – Příběh města na levém břehu řeky, s. 48-58. ISBN 978-80-254-7370-2.

projektem, který byl jen částečně financován z vládní půjčky, byla budova městské radnice. S realizací projektu se čekalo až do roku 1928, avšak o jejím vybudování bylo rozhodnuto již v roce 1923. Samotné realizaci totiž předcházelo získání pozemků pro stavbu a architektonická soutěž. Stavební práce na radniční budově proběhly od 2. dubna do 5. prosince 1928. Nová radnice (délka průčelí 54 m) se stala dominantou Radničního náměstí (dnes náměstí ČSA).⁵⁴

K nejstarším a nejoblíbenějším parkům českotěšínského obyvatelstva náležely Masarykovy sady. Masarykovy sady jsou ostatně oblíbené dodnes díky jejich revitalizaci v rámci česko-polského projektu Revitalpark 2010, který je předmětem analýzy v šesté kapitole práce. K procházkám a rekreaci lákaly rovněž upravené městské sady u Střelnice, Komenského sady a také Sikorův park ležící jižně o města na území Svibice. Zakladatelem parku se stal Adam Sikora, který se rozhodl věnovat své celoživotní úspory na vybudování parku a cvičiště pro polské spolky a organizace. Rovněž park Adama Sikory byl kompletně revitalizován v rámci česko-polského projektu Sportpark-Sportovní sady. K vyhledávaným podnikům patřila kavárna Avion. Tato moderně projektovaná budova na samém břehu řeky Olše se brzy po svém otevření stala oblíbeným místem setkávání lidí z obou stran hranice. Nejslavnější éra objektu je spjata s působením židovské rodiny Wiesnerových, která původní hostinec u mostu koupila na konci 19. století. Poté, co starý podnik v roce 1904 vyhořel, postavila Rosalie Wiesnerová na jeho místě moderní dvoupodlažní dům – hotel National. V průběhu dvacátých let 20. století se rozhodla rozšířit hotelové služby podniku. Tehdy se zrodil projekt výstavby nové kavárny a cukrárny. Avion se stal pro svou atraktivní polohu a širokou kulturní nabídku nejpopulárnějším podnikem ve městě. Budova však byla asanována při výstavbě nového mostu počátkem 40. let.

V září 1938 proběhla v Mnichově konference čtyř velmocí – Německa, Itálie, Velké Británie a Francie, kde bylo rozhodnuto o pohraničních oblastech Československé republiky. Pro Český Těšín rozhodnutí o změně státních hranic znamenalo, že celé město se ze dne na den ocitlo na polském území. Polská administrativa rozhodla o sloučení Českého Těšína s původním Těšínem v jeden městský celek jako Cieszyn. Celá řada obyvatel, tehdejší Český Těšín opustila dobrovolně již před zábořem, nebo byla později

⁵⁴BADUROVÁ, P., PINDUR, D., PROKOP, R. A KOLEKTIV, 2010. Český Těšín – Příběh města na levém břehu řeky, s. 61. ISBN 978-80-254-7370-2.

násilně vysídlena. Školní výuka v českém jazyce byla zrušena. Polština se stala jedinou úřední řečí ve městě. V červnu 1939 byla polskými orgány přijata nová koncepce rozvoje sloučeného města. Ještě v srpnu 1939 se radní zabývali myšlenkou připojit k městu samostatnou obec Svibice se značným průmyslovým potenciálem. Všechny plány ale vzaly zasvé vypuknutím 2.světové války 1.zářím 1939. Jedinou úřední řečí se zde stala němčina. Většina důležitých německých nacistických úřadů měla své sídlo na levém břehu řeky Olše. Na jaře roku 1941 byl dokonce na Kontešinci v Těšíně zřízen zajatecký tábor – Stalag VIIID. Již na konci ledna 1945 opouštěli mnozí zdejší exponovaní nacisté město a prchali před blížícími se sovětskými vojsky do říšského vnitrozemí. Obnovený politický okres Český Těšín vykazoval po roce 1945 pozoruhodnou stabilitu z hlediska společenského a kulturního. Město Český Těšín jako jeho administrativní středisko bylo po dopravní stránce relativně snadno dostupné a sepětí s okolními obcemi dostatečně prověřil dosavadní vývoj. Katastrofální sucho v létě 1947 v Československu, odmítnutí Marshallova plánu na pomoc hospodářské obnovy válkou zničené Evropy, silný příklon k socialismu a mnoho dalších jevů v druhé polovině roku 1947 vyústili v komunistický převrat v únoru 1948. Jím byly na dlouhých 40 let zlikvidovány krátce trávající zbytky demokracie poválečného státu a nastala totalitní vláda jedné strany – KSČ. V těchto a dalších letech až do roku 1989 proběhlo ve městě několik etap výstavby – bytové domy, přehrady, školy, přehrady a koupaliště, restaurační podniky a služby obyvatelstvu. Proběhla také obnova železniční tratě, které byly zcela elektrifikovány. Mezi důležité stavby pak patřilo zahájení výstavby městského sídlištního celku mezi ulicemi Ostravská a Frýdecká a sídlištního komplexu mezi Hrabinskou a Ostravskou ulicí v 60. letech. Do roku 1989 tak nabyl Český Těšín charakter městské sídelní aglomerace. Stereotypní výstavba ze 60.- 80. let sice podstatně rozšířila bytový fond ve městě, avšak urbanizačně ani funkčně mu příliš neprospěla. Jedním z nejpalčivějších problémů Českého Těšína na konci osmdesátých let byl masivní nárůst automobilové a nákladní dopravy v centru Českého Těšína a s tím související otázky zhoršené kvality životního prostředí.⁵⁵

⁵⁵BADUROVÁ, P., PINDUR, D., PROKOP, R. A KOLEKTIV, 2010. Český Těšín – Příběh města na levém břehu řeky. ISBN 978-80-254-7370-2.

5.3 Vývoj po listopadu 1989

Vzrušená nálada, kterou přinesl událostmi nabitý pražský 17. listopad 1989, se šířila postupně celou republikou, Český Těšín nevyjímaje. Český Těšín v roce 1990 byl jiným městem než jaký prezentovala situace např. v roce 1960. Sídlní velikost a celková lidnatost Českého Těšína v letech 1960-1990 vzrostla a vyvrcholení nastalo v roce 1991, kdy město dosáhlo celkového počtu 28 711 obyvatel. Počet obyvatel přihlášených k 31. prosinci 2015 k trvalému pobytu ve městě Český Těšín činil 24 440 osob. Z hlediska národnostní skladby došlo v Českém Těšíně také k úbytku počtu obyvatel. Počtem i svými veřejnými aktivitami však zůstává i nadále ve městě nejvýznamnější polská menšina. Ta je následována menšinou slovenskou, vietnamskou, romskou, ukrajinskou, německou, řeckou a bulharskou. Jedním ze způsobů, jak snížit či zastavit tento trend je vytvářet podmínky pro rozvoj podnikání, pro obyvatele města pak podmínky pro spokojený život, spočívající v široké nabídce služeb, kvalitní infrastruktury a v neposlední řadě příležitostí pro kulturní a volnočasové využití.

Veškerá výstavba ve městě se v posledních letech realizuje z dotačních prostředků Evropské unie a mělo by tomu tak být i v budoucnu. Město Český Těšín v programovacím období 2007-2013 využilo celkem šest operačních programů pro financování svých projektů. Jedná se o operační programy, které pokrývají téměř všechny oblasti jeho zájmu. Nejvíce projektů je realizováno v rámci **Operačního programu přeshraniční spolupráce ČR-PR 2007-2013**, z něhož jsou čerpány finanční prostředky na:

- a) *Velké investiční projekty* (Revitalpark 2010, Sportmost-Sportovní lávka, Sportpark-Sportovní sady, Zahrada dvou břehů 2013-2015, Posilování komunikační dostupnosti Cieszyna a Českého Těšína)
- b) *Malé neinvestiční projekty z Fondu mikroprojektů Euroregionu Těšínské Slezsko* - Extreme park, Sport na hranici, Sport na hranici II – běh, Sport na hranici II - basketbal, Info Tessin, Info Tessin II, Schengen a integrace Těšínského Slezska, Zahrada dvou břehů 2012, Společná studie silničního provozu a parkování v centrech Českého Těšína a Cieszyna, Hasiči bez hranic)

Tento Operační program je velmi specifický a vyžaduje nutnost polského partnera, kterým je ve všech případech město Cieszyn z druhé strany řeky Olše. Nabízí žadatelům o dotaci hned několik prioritních os, v rámci kterých je možno finanční prostředky čerpat

více viz kapitola č. 4. Velké investiční projekty jsou investicí do rekonstrukce a obnovy kulturních památek a investicí do objektů cestovního ruchu a volnočasových aktivit. Malé projekty financované v rámci Fondu mikroprojektů Euroregionu Těšínské Slezsko, jsou projekty zaměřené převážně na trávení volného času obyvatel a návštěvníků obou měst. Projekt jako je např. Sport na hranici- běh se stal nejen místními obyvateli tak oblíbený, že se koná pravidelně každý rok.

Mezi další operační programy, v rámci kterých město realizuje nejvíce projektů, patří **Regionální operační program Moravskoslezsko** a **Operační program Životní prostředí**. Z těchto operačních programů jsou financovány převážně velké investiční projekty jako jsou například - Sportovní areál Frýdecká, Rekonstrukce a dostavba zimního stadionu, Rekonstrukce a dostavba areálu Kass Střelnice v Českém Těšíně, Školní hřiště pro ZŠ Slezská Český Těšín, Revitalizace městské zeleně v Českém Těšíně – park u Centrálního hřbitova, Revitalizace městské zeleně v Českém Těšíně – ulice, Zateplení a výměna oken ZŠ ul. Pod Zvonek, Český Těšín, Rozšíření a modernizace sběrného dvoru Český Těšín, Zlepšení systému povodňové služby a preventivní protipovodňové ochrany pro město Český Těšín, Revitalizace povodí Olše aj.

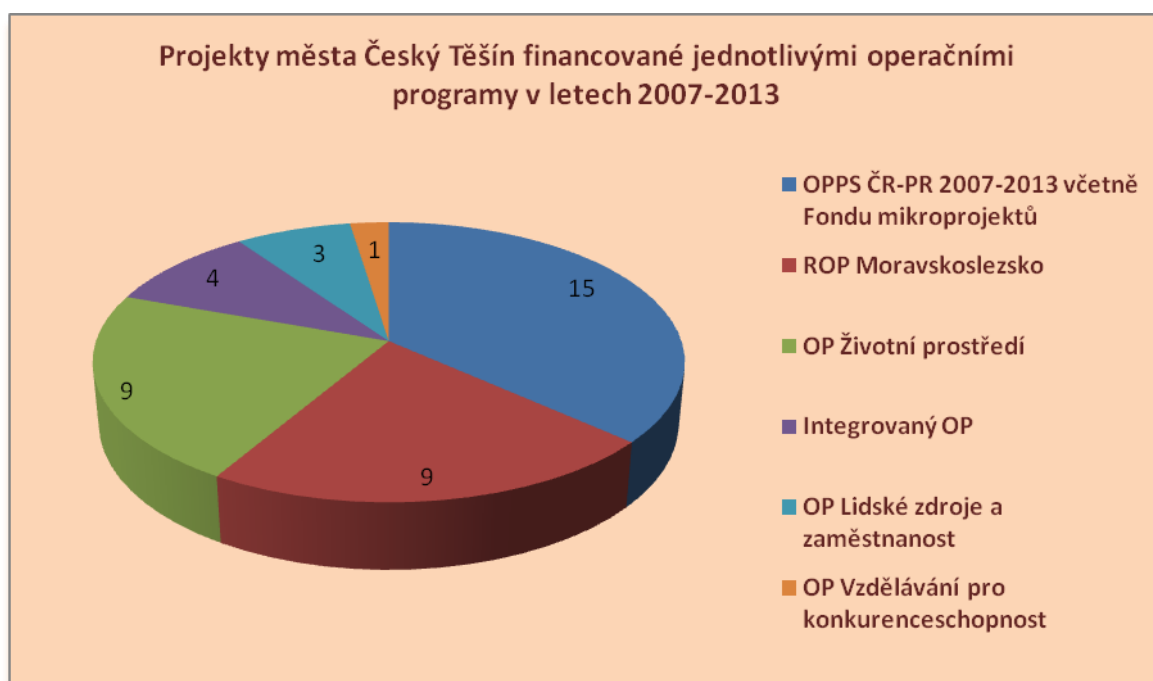
Integrovaný operační program je další program, který byl v letech 2007-2013 městem Český Těšín velice významně čerpán. Mezi největší finanční alokaci z tohoto programu patří projekt - Integrovaný plán rozvoje města Český Těšín – Revitalizace významně postižené městské části Svibice, který představuje soubor vzájemně obsahově a časově provázaných akcí, které jsou realizovány ve vymezeném území – problémové lokalitě. Integrovaný plán rozvoje města navazuje na celkovou vizi a strategii rozvoje města za účelem identifikace a řešení problémů rozvojových oblastí. Dále zde patří projekty Czechpoint – kontaktní místo, Územní plán města Český Těšín, Zpracování rozboru udržitelného rozvoje území pro ORP Český Těšín.

Nejméně projektů je pak realizováno z **Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost** a z **Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost** - zde se jedná o projekty zaměřené na vzdělávání a zvýšení efektivnosti projektového managementu - zaměstnanců městského úřadu (Vzdělávání v Egon centru ORP Český Těšín, Zefektivnění systému projektového řízení a strategického plánování ve městě Český

Těšín, Podpora naplňování standardů kvality SPO, Komunikujeme bez hranic aneb jazykové vzdělávání na základních školách v Českém Těšíně).

Přehled jednotlivých operačních programů a počet v nich realizovaných projektů, znázorňuje následující graf.

Graf 2: Projekty města Český Těšín financované jednotlivými operačními programy v letech 2007-2013

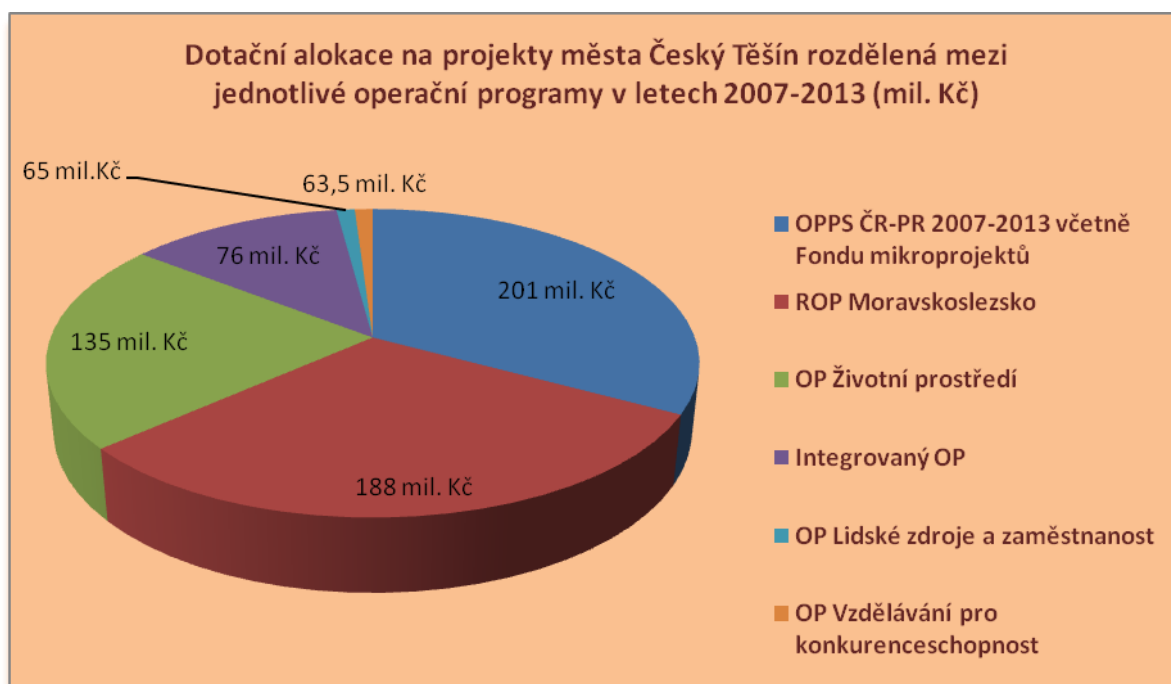

Zdroj: Brožura – Proměny města – Jak Český Těšín využil evropské dotace v programovém období 2007-2013, vlastní úprava

Následující graf 3 znázorňuje jednotlivé dotační alokace, které byly poskytnuty městu Český Těšín na projekty financované z operačních programů uvedených v grafu 2. Jak je zřejmé tak největší finanční alokace byla poskytnuta na Operační program přeshraniční spolupráce ČR-PR 2007-2013 ve výši 201 mil. Kč a také na Regionální operační program Moravskoslezsko ve výši 188 mil. Kč. Třetí největší operační program, který město využilo, byl Operační program Životní prostředí, prostřednictvím kterého v období 2007-2013 město čerpalo částku ve výši 135 mil. Kč. Tento je následován Integrovaným operačním programem 76 mil. Kč, Operačním programem Lidské zdroje

a zaměstnanost 65 mil. Kč a Operačním programem Vzdělávání pro konkurenceschopnost 63,5 mil. Kč.

Graf 3: Dotační alokace na projekty města Český Těšín rozdělená mezi jednotlivé operační programy v letech 2007-2013 (mil. Kč)

Zdroj: Brožura – Proměny města – Jak Český Těšín využil evropské dotace v programovém období 2007-2013, vlastní úprava

Díky realizaci výše uvedených projektů došlo k modernizaci území a zkvalitnění životních podmínek obyvatel města Český Těšín. Jedná se o oblast dopravy a cestovního ruchu, kultury, životního prostředí, vzdělávání a sportu, bydlení, společenského života a trávení volného času.

Všechny tyto změny jsou občany pozitivně vnímány a zlepšují život ve městě, i proto má město snahu v tomto pozitivním trendu i nadále pokračovat.

5.4 Počátky přeshraniční spolupráce

Počátky o snahu všestranné spolupráce najdeme již v roce 1996, kdy byla mezi městy Český Těšín a Cieszyn uzavřena Smlouva o spolupráci. Cílem této smlouvy je spolupráce měst v různých oblastech:

- výměna informací o možnostech rozvoje obou měst,
- výměna informací souvisejících s bezpečností a ohrožením týkající se obyvatel,
- výměna zkušeností s prací volených orgánů měst (zastupitelstev), zaměstnanců městských úřadů, policie, městské policie,
- společné řešení záležitostí týkajících se obou měst v oblasti dopravy, infrastruktury, hraničních přechodů, hraniční řeky, životního prostředí aj.,
- podpora vzájemných styků osvětových, kulturních a sportovních organizací,
- napomáhání rozvíjení styků v oblastech průmyslu, obchodu a řemesla
- výměna oficiálních delegací smluvních měst u příležitosti oslav státních svátků a významných výročí,
- spolupráce při organizování společných kulturních akcí.

Tuto spolupráci dále prohlubuje vstup České republiky a Polska do Evropské unie v roce 2004. Poslední bariéra ve spolupráci a mezi obyvateli kdysi jednoho města padla 21.12.2007 vstupem Česka a Polska do tzv. Schengenského prostoru⁵⁶ Evropské unie. Tento vstup přinesl občanům na obou březích řeky Olše nové možnosti a umožnil volný pohyb přes státní hranici včetně definitivního odstranění dosavadních pasových a celních kontrol. Následně byly v průběhu roku 2009 zcela odstraněny z obou mostů přes Olši střešní konstrukce někdejších stanovišť pohraniční stráže.

Poloha Českého Těšína u hraničního přechodu s Polskem a přítomnost turisticky zajímavého prostředí blízkých Beskyd je výborným dlouhodobým odrazovým můstkem pro rozvoj cestovního ruchu. Ve snaze podpořit cestovní ruch a zpříjemnit život obyvatelům obou měst vznikla myšlenka spolupráce prostřednictvím společných česko-polských projektů. Tuto myšlenku podpořila činnost Evropské unie pomocí Evropských fondů. Jak již bylo zmíněno výše v programovacím období 2007-2013 v rámci Operačního programu Přeshraniční spolupráce ČR-PR 2007-2013 byla městy realizována řada projektů.

⁵⁶Schengenský prostor je označení pro území většiny evropských států, na kterém mohou osoby překračovat hranice smluvních států na kterémkoliv místě, aniž by musely projít hraniční kontrolou.

Nezastupitelnou roli v podpoře cestovního ruchu v příhraničním regionu zajišťuje Regionální sdružení územní spolupráce Těšínské Slezsko a Regionální informační centrum při Muzeu Těšínska. Informační centrum vzniklo jako první svého druhu v celém českém Těšínsku a je zařazeno do sítě obdobných center vládní agentury Czech Tourism.

V březnu 1998 byla podepsána Smlouva o vzniku Regionálního sdružení pro česko - polskou spolupráci Těšínského Slezska⁵⁷ Regionální radou rozvoje a spolupráce se sídlem v Třinci, Sdružením obcí Jablunkovska, Svazem obcí okresu Karviná. Město Český Těšín obdobně jako další česká města a obce regionu, se zapojilo do společenství, které společně s některými obcemi a městy na polské straně hranice vytváří zájmové uskupení pro vzájemnou příhraniční spolupráci – tzv. Euroregion Těšínské Slezsko -Śląsk Cieszyński. Tento byl ustaven v dubnu 1998 podpisem Smlouvy o regionální spolupráci pod oficiálním názvem Euroregion Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński - mezi Regionálním sdružením pro česko-polskou spolupráci Těšínského Slezska a Stowarzyszeniem Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza“. Těšínsko je součástí Moravskoslezského kraje (česká část) a Slezského vojvodství (polská část).

Euroregion podporuje v příhraničním území Těšínského Slezska rozvoj zejména v těchto oblastech:

- výměnu zkušeností a informací při rozvoji regionu,
- výměnu zkušeností a informací z oblasti trhu práce,
- spolupráce při územním plánování,
- řešení společných zájmů v oblasti dopravy, komunikací, spojů a bezpečnosti obyvatel,
- řešení společných problémů ekologie a životního prostředí,
- spolupráci při prevenci a řešení důsledků živelných pohrom,
- spolupráci v oblasti hospodářské a obchodní,

⁵⁷Území Těšínského Slezska zahrnuje východní (slezskou) část města Ostravy, okres Karviná (Karviná, Havířov, Orlová, Bohumín a Český Těšín), část okresu Frýdek-Místek (Frýdek, Třinec, Jablunkov, Hnojník) a současný polský okres Cieszyn až po dvojměstí Bielsko-Biała, které je napůl ve Slezsku (k Těšínsku náleží Biłsko) a napůl v Malopolsku (Bělá).

- rozvoj turismu a cestovního ruchu včetně rozvoje a dalšího zlepšování hraničního styku,
- akce podporující rozvoj kultury, osvěty a sportu, zejména poskytování informací o jednotlivých aktivitách,
- kulturní výměnu a péči o společné kulturní dědictví,
- vzájemnou spolupráci záchranných a horských služeb na území Euroregionu,
- spolupráci mezi školami a mládeží na území Euroregionu.

Přeshraniční spolupráce měst Český Těšín a Těšín nabývá stále většího významu, díky ní se daří realizovat nejen některé investiční záměry, ale především kulturní a společenské akce. V současnosti je jednou z nejvýznamnějších aktivit ve městě právě kultura. Ke kulturním tradicím města neodmyslitelně patří tradiční festivaly – dubnový filmový festival Kino na hranici a květnový divadelní festival Na hranici od roku 2004 pořádaný pod názvem Bez hranic. Z oblasti hudby to pak jsou jazzové koncerty v říjnu a listopadu známé jako Těšínský jazzový podzim a Těšínský vokální festival. Společným velmi známým svátkem dnešních dvou samostatných měst, odkazujícím na jejich společné dějiny, zejména na legendární založení města Těšína v roce 810, se stal Svátek tří bratří, konaný v červnu každého roku. V současné době vytváří Český Těšín se sousedním Těšínem charakteristické a ojedinělé příhraniční dvojmostí, obývané více než 60 000 obyvateli, které svým významem a rozsahem představuje neregionální uskupení, jehož hospodářské a společenské funkce přesahují státní hranici rozděleného Těšínska. Český Těšín píše svou existenci teprve od roku 1920. Má tedy jen poměrně krátkou historii. Stalo se však poměrně rychle moderním, sebevědomým sídelním centrem, ale především správním, kulturním, osvětovým a obchodním seskupením. Český Těšín jednoznačně potvrzuje své místo v rámci republiky a oprávněnost nezávislé existence.

5.5 Město Český Těšín jako příklad vzorné přeshraniční spolupráce

Městu Český Těšín se podařilo v programovém období 2007-2013 získat v rámci středně velkých měst rekordní dotace z Evropské unie a od státu. Není tak od věci, že je dáváno za příklad vzorné přeshraniční spolupráce a čerpání z evropských fondů. Díky tomuto se město stalo také místem setkávání významných osobností politického

a společenského života – českého a polského prezidenta, předsedů vlád, ministrů. O tento pozitivně nastavený trend se město snaží i v programovacím období současném 2014-2020, kdy je již připravována celá řada nových projektů, které pomohou i dále město modernizovat a zkvalitnit život v něm. Město Český Těšín tak čeká nové období vyjednávání, příprav a realizace nových projektů. Období, které snad bude alespoň z poloviny tak úspěšné jako to předchozí.

Jelikož se práce zaobírá právě Operačním programem přeshraniční spolupráce ČR-PR 2007-2013, budou níže stručně představeny jednotlivé projekty realizované v rámci tohoto operačního programu:

Revitalpark 2010 – Česko-polský projekt realizovaný v letech 2008-2010 umožnil celkovou revitalizaci dvou parků rozdělených řekou: Masarykových sadů na straně české a Zámeckého vrchu na straně polské. Masarykovy sady byly zcela zmodernizovány, obnovena zeleně a vzniklo zde nové oplocené hřiště s herními prvky pro děti a fontána s názvem „Hvězda života“. Díky projektu došlo také k obnově kulturního dědictví – čítárny a kavárny Avion neboli multifunkční budovy Avion. Další část projektu je revitalizace „podzámčí“ a modernizace chodníků a zábradlí hraničního mostu Družby. Součástí české části projektu byla rovněž úprava nábřeží Avion a zřízení opěrné zdi.

Sportmost-Sportovní lávka – Česko-polský projekt realizovaný v letech 2011-2012. Šest metrů široká a téměř 100 metrů dlouhá lávka překlenula řeku Olzu, sousední potůček a malý ostrov před parkem Adama Sikory. Lávka spojuje atraktivní zelené plochy po obou stranách hranice, parky, aleje i sportoviště, a také cyklotrasy po obou stranách hranice. Díky nové lávce vznikl na českém i polském břehu zajímavý ovál pro cyklistiku a in-line bruslení v délce zhruba tří kilometrů.

Sportpark – Sportovní sady – Díky projektu prošel sto let starý park první komplexní rekonstrukcí ve své historii. Starý, rozpadající se hudební altán nahradil nový, bylo vyměněno oplocení, vznikly zde nové stezky pro cyklisty a bruslaře, nejmenší se dočkali nového dětského koutku a sportovci pak hřiště pro míčové hry. Jezírko se proměnilo ze zarostlé tůně na malé vodní dílo s romantickým ostrůvkem pro posezení a s novým dřevěným oplocením. Na polské straně byla rovněž zrekonstruovaná rekreační a sportovní

oblast včetně campingu Olza. Park se stal nejen místem pro sport a odpočinek, pro společné trávení času, ale také se sem vrátil kulturní život. Obě rekreační zóny navíc spojuje nová Sportovní lávka a podařilo se zde také vystavět nové sociální zázemí. Realizace projektu probíhala v letech 2009-2012.

Zahrada dvou břehů 2013-2015 – Revitalizace oblasti mezi mosty Svobody a Družby po obou stranách řeky Olše, která proběhla v letech 2013-2015. Oblast byla obohacena novými dětskými koutky s prvky pro cvičení a atypickým oplocením z živého vrbového proutí, dále malým fotbalovým hřištěm a oploceným výběhem pro venčení psů. Občasné získali k odpočinku 45 laviček a nový pouliční mobiliář. Díky projektu byla revitalizovaná i veřejná zeleň, kdy v rámci projektu bylo vysazeno 200 kusů trvalek, asi 1130 keřů a 47 nových stromů – poprvé zde vznikly i okrasné záhony. Na silnici lemující zelenou část nábřeží vznikly čtyři nové retardéry pro zklidnění dopravy a také nová parkovací místa.

Posilování komunikační dostupnosti Cieszyna a Českého Těšína – Tento projekt byl zaměřen především na zrychlení a zvýšení bezpečí dopravy regionu v česko-polském pohraničí. Díky evropským penězům se dočkali moderního povrchu z asfaltového betonu uživatelé výpadovky spojující historickou část Českého Těšína od hraničního přechodu směrem na Třinec a Slovensko – výpadovky Tovární a Nová Tovární. Díky tomu se propojil střed města s jižním obchvatem. Nové jsou i chodníky a také obnova mostu Svobody. Na polské straně zahrnoval projekt výstavbu nového spojení mezi ulicemi Frasztacka a Graniczna společně s přestavbou stávajícího úseku, který vede přímo k hraničnímu přechodu Chotěbuz – Boguszowice. Projekt byl realizován v letech 2010-2011.

Díky tomu, že je město Český Těšín městem hraničním, byl zvolen pro tuto práci právě Operační program přeshraniční spolupráce ČR-PR. Z výše uvedených projektů česko-polské spolupráce byl pro tuto práci vybrán projekt Revitalpark 2010. Samotný operační program a následně zvolený projekt vynikají svou specifíčností a rozsahem. Projekt Revitalpark 2010 je realizovaný spolu se sousedním městem Cieszyn je na tolik významný a určitým způsobem komplikovaný, že byl jeho výběr záměrný, jelikož může být podroben hlubší analýze. Jeho podrobnému popisu a analýze bude věnována následující kapitola práce.

6 Revitalpark 2010

Poslední kapitola práce je věnována projektu Revitalpark 2010, které město Český Těšín realizovalo v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika-Polská republika 2007-2013. Tento projekt byl vybrán z důvodu své složitosti, velikosti, zajímavosti a také proto, že je to jeden z nejnáročnějších projektů jaké město kdy realizovalo.

Přípravě a realizaci projektu Revitalpark 2010 předcházela realizace společného pilotního projektu, Těš se Těšínem – Zahrada dvou břehů. Tento modulový projekt byl realizován městy Český Těšín a Těšín v letech 2006 – 2007 a byl inspirován stejnojmenným francouzsko – německým projektem realizovaným mezi městy Štrasburk a Kehl. Spojovacím modulem česko – polského projektu byly stávající hraniční přechody (mosty) a plánované tři lávky přes řeku Olši. Obě části společného projektu byly spolufinancovány Evropskou Unií v rámci programu Iniciativy Interreg IIIA Česká republika – Polsko. Výstup projektu – zpracovaná urbanistická studie a strategie rozvoje a realizace volnočasových aktivit Českého Těšína a Těšína definovala 43 projektů, z toho 20 projektů společných. Část z 20 definovaných společných projektů je součástí realizace výše uvedeného projektu Revitalpark 2010.⁵⁸

Tento společný integrovaný česko-polský projekt měst Českého Těšína a Těšína byl realizován v letech 2008-2010. Cílem projektu bylo na základě aktivní přípravy, realizace a spolupráce revitalizovat dva sousedící městské parky, které jsou však odděleny hraniční řekou Olší (jeden se nachází na straně české, druhý na straně polské), jejich zatraktivnění pro širokou veřejnost a návštěvníky obou měst. Záměrem projektu bylo, aby se parky staly místem volnočasového dění pro občany i návštěvníky města, místem setkávání a integrace. Přirozeně tak došlo k rozšíření úrovně nabídky cestovního ruchu a k vybudování důstojného prostředí v okolí historických památek.⁵⁹

Snahou bylo odstranit existující bariéry, snaha o pochopení dvou rozdílných etnik a tím umožnit opětovné soužití příhraničních měst Český Těšín a Cieszyn na poli kultury

⁵⁸ Brožura vzniklá u příležitosti realizace projektu REVITALPARK 2010, zdroj: Městský úřad Český Těšín

⁵⁹ Brožura vzniklá u příležitosti realizace projektu REVITALPARK 2010, zdroj: Městský úřad Český Těšín

a sportu, obnovení spolupráce základních a středních škol, spolků hasičů a ostatních organizací obou příhraničních měst a vytvořit z centra dobré místo pro život.⁶⁰

6.1 Přípravná fáze projektu Revitalpark 2010

Přípravné fázi předcházelo zadání studie očekávání, ve kterém se město v rámci dotazníkového šetření ptalo občanů, co jim ve městě chybí. Občané zmiňovali nedostatečnou kapacitu v kavárnách nebo místa pro společné trávení volných chvil.⁶¹ Příprava projektu byla městy Český Těšín a Těšín zahájena již v roce 2007, kdy se začaly konat pravidelné společné pracovní schůzky obou partnerů. Tyto schůzky vyvrcholily podáním společné projektové žádosti v roce 2008. V této přípravné fázi byl detailně rozpracován projektový záměr, cíl projektu, cílové skupiny, popis aktivit projektu, harmonogram realizace a rozpočet projektu. Prvotní myšlenkou pro realizaci projektu bylo umělé rozdělení jednoho města v roce 1920 na město Český Těšín a Těšín.

6.1.1 Cíl, předmět a aktivity projektu

Jako hlavní cíl projektu byl definován – revitalizovat dva městské parky, jeden v české a druhý v polské části města. Touto revitalizací došlo k zatraktivnění těchto parků pro širokou veřejnost a návštěvníky obou měst. Parky a infrastruktura v blízkosti hraničního mostu Družby se tak staly místem volnočasového dění, místem setkávání a integrace. Projekt vhodně naplňuje cíl prioritní osy dané Operačním programem přeshraniční spolupráce ČR – PR 2007 – 2013 – využívá a rozvíjí stávající potenciál příhraniční oblasti obou měst, přispívá k posilování jejich konkurenceschopnosti. Jako počátek zahájení fyzické realizace projektu byl v projektové žádosti stanoven březen 2008 a jako termín ukončení fyzické realizace projektu byl stanoven červen 2010. Tento termín však nebyl dodržen a bylo nutné požádat o jeho prodloužení, více viz kapitola 6.2 Realizační fáze projektu. Předmět projektu Revitalpark 2010 je v projektové žádosti definován jako celková revitalizace dvou sousedících parků- Masarykových sadů (CZ) a Zámeckého vrchu (PL) s historicky významnými objekty, která jsou oddechovými zónami v centru obou měst a jejich původní stav nebyl na vyhovující úrovni. Z tohoto stavu pak vyplynuly následující dílčí aktivity na české a polské straně.

⁶⁰ Příloha č. 1 Rozhovor s projektovým manažerem projektu Revitalpark 2010

⁶¹ Příloha č. 1 Rozhovor s projektovým manažerem projektu Revitalpark 2010

Česká strana (Český Těšín):

- Revitalizace Masarykových sadů,
- Vybudování Nábřeží Avion – vybudování opěrné zdi na levém břehu řeky Olše, včetně komunikace pro pěší a cyklisty,
- Stavba víceúčelové budovy v místě bývalé kavárny Avion – péče o kulturní dědictví,
- Modernizace historického hraničního mostu Družby přes řeku Olši,
- Realizace česko-polského venkovního informačního systému Revitalpark 2010.

Polská strana (Těšín):

- Revitalizace Zámeckého vrchu,
- Revitalizace Podzámčí,
- Modernizace chodníků a osvětlení Zámecké ulice.

Výše uvedené dílčí aktivity projektu jsou detailně popsány v realizační fázi projektu. Každá jednotlivá aktivita má v projektové žádosti přidělen svůj milník (termín), který musí být během realizace průběžně naplňován.

6.1.2 Finanční část projektu

Financování projektu je jednou z nejdůležitějších kapitol přípravy projektu. V rámci této fáze se jedná především o zpracování položkového rozpočtu ve vazbě na nástroje projektového plánování, dále o vyhodnocení způsobilosti výdajů dle pravidel Strukturálních fondů (SF) a stanovení potřebnosti zdrojů v závislosti na cash-flow projektu. Pro správné nastavení finanční stránky projektu je nezbytná znalost základních podmínek financování v rámci jednotlivých operačních programů a také znalost obecných principů poskytování podpory ze strukturálních fondů.⁶² Všeobecně je aplikován princip adicionality, což znamená, že strukturální fondy pouze přispívají k výdajům projektu jako

⁶²BALADA, M., G. CHOVANCOVÁ a M. SKALICKÝ, 2008. Základní principy při zpracování a podávání projektů [online]. Studijní text [vid. 25. února 2017]. Dostupné z: <http://www.ccvj.cz/UserFiles/File/euprolek/M3/zakladni-principy-pri-zpracovani-a-podavani-projektu-studijni-text.pdf?PHPSESSID=b2fd91af92c696b06f67c34a36e5becd>

dodatečný zdroj financování. Příspěvek strukturálních fondů je primárně stanoven procentním podílem z celkových způsobilých výdajů projektu. Tato míra podpory se liší dle operačního programu, případně typu projektu či subjektu žadatele. Financování projektu Revitalpark 2010 bylo v projektové žádosti rozděleno do jednotlivých rozpočtových kapitol a podkapitol podle povahy daného výdaje. Celkové způsobilé výdaje projektu - uvedené v Rozhodnutí o poskytnutí dotace - činily za oba projektové partnery (vedoucí partner město Český Těšín a projektový partner město Těšín) 4,63 mil. EUR. Z toho na českou část projektu připadlo 3, 71 mil. EUR a na část polskou 919 tis. EUR. Evropská Unie projekt spolufinancovala 85% z celkových způsobilých výdajů a navíc město Český Těšín obdrželo 5% spolufinancování ze státního rozpočtu. Shrnutí financování dle Rozhodnutí o poskytnutí dotace je uvedeno v Tabulce 2 Finanční plán projektu Revitalpark 2010.⁶³

⁶³ CZERNEKOVÁ, M., 2013. *Možnosti a využití financování ze zdrojů EU*. Karviná, s.3. Bakalářská práce.

Tabulka 2: *Finanční plán projektu Revitalpark 2010*

Město Český Těšín (CZ vedoucí partner)	
Celkové způsobilé výdaje v EUR	3 710 740, 92
z toho	
ERDF 85%	3 154 129, 78
státní rozpočet 5%	185 537, 05
Město Český Těšín	371 074, 92

Město Těšín (PL projektový partner)	
Celkové způsobilé výdaje v EUR	919 021, 00
z toho	
ERDF 85%	781 167, 85
Město Těšín 15%	137 853, 15

Celkové způsobilé výdaje v EUR (oba partneři)	4 629 761, 92
Příspěvek ERDF celkem v EUR	3 935 297, 63

Zdroj: CZERNEKOVÁ, M., 2013. Možnosti a využití financování ze zdrojů EU. Karviná, s.3. Bakalářská práce.

6.1.3 Časový harmonogram projektu

Motto: „Je lepší špatný odhad než žádný odhad.“

Obecně řečeno je harmonogram nástroj znázorňující časový sled a dobu trvání jednotlivých činností - v rámci projektového řízení jednotlivých aktivit. Smyslem stanovení harmonogramu v rámci přípravy projektů je co možná nejpřesněji odhadnout, kdy budou jednotlivé aktivity projektu zahájeny, jak dlouho budou trvat a kdy budou ukončeny.⁶⁴ Harmonogram projektu stanovený v projektové žádosti je uveden v Tabulce 3 Harmonogram projektu Revitalpark 2010.

⁶⁴BALADA, M., G. CHOVANCOVÁ a M. SKALICKÝ, 2008. Základní principy při zpracování a podávání projektů [online]. Studijní text [vid. 25. února 2017]. Dostupné z:

Tabulka 3: *Harmonogram projektu Revitalpark 2010*

Termín zahájení fyzické realizace projektu		03/2008
Termín ukončení fyzické realizace projektu		06/2010
Partneři	Milník projektu	Termín
Obec Těšín	Ukončení revitalizace Podzámčí	06/2009
	Ukončení revitalizace Zámeckého vrchu	12/2009
	Modernizace chodníků a osvětlení ul. Zámecké	02/2010
Město Český Těšín	Ukončení revitalizace Nábřeží Avion	12/2008
	Ukončení revitalizace Masarykových sadů	10/2009
	Ukončení výstavby Multifunkční b.Avion	10/2009
	Ukončení modernizace hraničního Mostu Družby	05/2010
	Dokončení CZ-PL informačního systému	05/2010
	Slavnostní ukončení projektu	06/2010

Zdroj: Interní dokumenty Městského úřadu v Českém Těšíně, vlastní úprava

6.2 Realizační fáze projektu Revitalpark 2010

Projekt musí být realizován v souladu s popisem uvedeným v Rozhodnutí o poskytnutí dotace/Smlouvě o projektu. Za realizaci projektu nese celkovou odpovědnost Vedoucí partner projektu, který si vztahy s dalšími projektovými partnery definuje v Dohodě o spolupráci na projektu. Podmínky realizace projektu jsou podrobně popsány v Příručce pro příjemce dotace. Zahájením fyzické realizace projektu se rozumí datum započetí aktivit směřujících k naplnění vlastního obsahu a cílů projektu (např. započetí stavebních prací apod.). Ukončením fyzické realizace projektu se rozumí datum, kdy partneři plánují ukončit veškeré aktivity související s vlastní realizací projektu, např. předání stavby, ukončení kulturní akce, vypracování studie apod. Datum ukončení fyzické realizace projektu je uvedeno v Rozhodnutí/Smlouvě. Toto datum je pro Vedoucího partnera závazné.⁶⁵ V případě projektu Revitalpark 2010 byl stanoven

<http://www.ccvj.cz/UserFiles/File/euprolek/M3/zakladni-principy-pri-zpracovani-a-podavani-projektu-studijni-text.pdf?PHPSESSID=b2fd91af92c696b06f67c34a36e5becd>

⁶⁵ Webový portál CZ-PL, Příručka pro příjemce dotace, verze 6 [online]. [vid. 25.února 2017]. Dostupné z: <http://old.cz-pl.eu/prirucka-pro-prijemce-dotace.html>

jako termín zahájení fyzické realizace projektu na březen 2008 a termín ukončení fyzické realizace projektu na červen 2010. Tento termín však nebyl dodržen a bylo požádáno o prodloužení termínu v souvislosti s příčinami a změnami v projektu, které nastaly během jeho samotné realizace.

6.2.1 Aktivity realizované v rámci projektu

Tzv. implementační fáze projektu zahrnuje realizaci jednotlivých dílčích aktivit formulovaných ve fázi přípravy projektu. V rámci realizace projektu Revitalpark 2010 byly vybudovány a realizovány tyto aktivity:

Vedoucí partner – Město Český Těšín

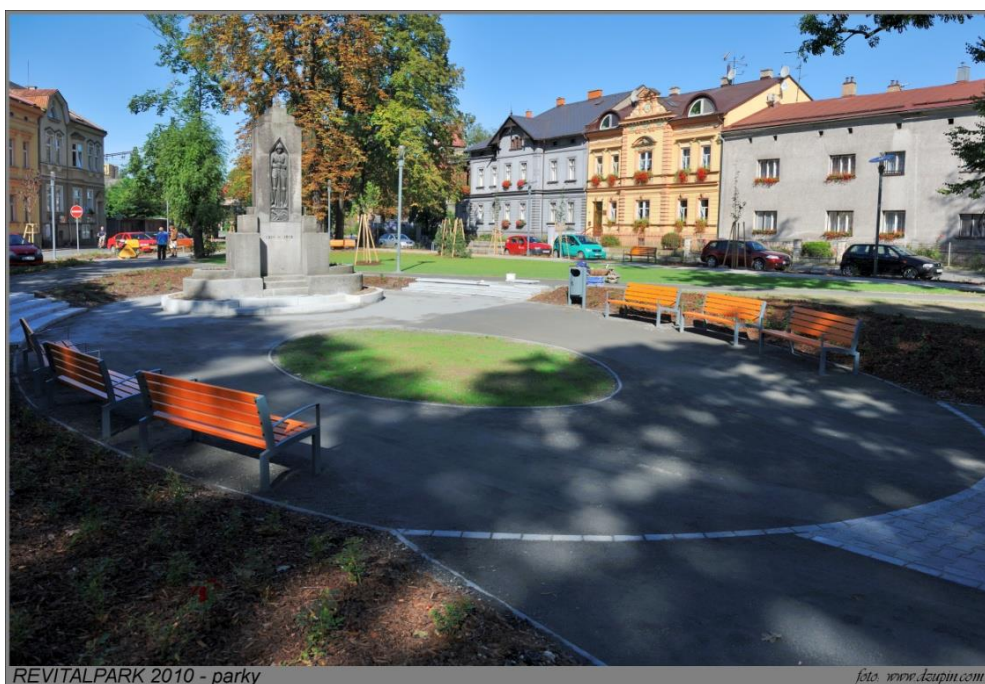
Revitalizace Masarykových sadů

Za své současné jméno vděčí park osobě prvního československého prezidenta T. G. Masaryka. Záměrem aktivity bylo navrátit Masarykovým sadům funkci parku v pravém slova smyslu. Masarykovy sady byly sice v roce 2008 významnou oddechovou zónou v centru města, jejich stav však nebyl na vyhovující úrovni a byl značně zdevastován. Cílem projektu bylo jejich zatraktivnění pro občany i návštěvníky města prostřednictvím kácení a výsadby dřevin, křovin a květeny, úpravy pěších cest, zavedení jednotného informačního systému a doplnění malé doprovodné architektury. Základní koncepce parku Masarykovy sady vychází z cílů, které byly stanoveny s ohledem na polohu a historii tohoto místa – tj. vrátit danému prostoru jeho atraktivitu a důstojnost, kterou před desetiletími měl, zároveň však zohlednit nové potřeby, především z hlediska dopravního provozu. Pro tvorbu koncepce tras chodníků a pěších prostranství v parku byl zvolen jako základ eliptický tvar prostranství zelených ploch. Novinkou a ideovým poselstvím pro příští generace je fontána s poetickým názvem Hvězda života. Společně s nasvícením pak tato fontána tvoří významný prvek, který dodává celému parku krásu a poezii.⁶⁶ Celkem bylo v Masarykových sadech vybudováno:

⁶⁶Brožura vzniklá u příležitosti realizace projektu REVITALPARK 2010, zdroj: Městský úřad Český Těšín

- doplnění zeleně o nové stromy a nízkou keřovitou zeleň,
- terénní úpravy a rozšíření dětského hřiště,
- nové pěší komunikace,
- obnovení významných prvků (pomníky),
- výstavba nového altánu,
- nový mobiliář a veřejné osvětlení aj. ⁶⁷

Foto 1: *Park v Masarykových sadech – Zdroj: Městský úřad Český Těšín*

⁶⁷ Brožura vzniklá u příležitosti realizace projektu REVITALPARK 2010, zdroj: Městský úřad Český Těšín

Foto 2: Fontána “Hvězda života“ v Masarykových sadech – Zdroj: Městský úřad Český Těšín

Nábřeží Avion

Aby bylo možné zajistit adekvátní péči o kulturní dědictví (a vybudovat multifunkční budovu v místě bývalé kavárny Avion) bylo nutné vybudování opěrné zdi na nábřeží Avion přímo u hraniční řeky Olše. Opěrná zeď umožnila propojení nábřeží Avion chodníkem s Hlavní ulicí a zřízení nové pěší komunikace umožňující průchod mezi oběma nábřežími podél řeky.⁶⁸

Multifunkční budova Avion

Stavba víceúčelové budovy v místě bývalé kavárny Avion je dokladem péče města Českého Těšína o kulturní dědictví. Tato budova je na významném bodě mostu mezi českým a polským státem, jak místně, tak historicky. Budova byla navržena jako ztvárnění odkazu jedné z největších dominant prvorepublikového Českého Těšína, a to jak ve smyslu architektonickém (funkcionalismu), tak i ve smyslu obsahovém (ohnisko kulturně-společenského dění). V současné době má využití pro společenské akce,

⁶⁸ Brožura vzniklá u příležitosti realizace projektu REVITALPARK 2010, zdroj: Městský úřad Český Těšín

konference, přednášky, semináře, promítání, kavárnu, koncerty, komorní divadla a výstavy. Ze strany Masarykových sadů jsou k dispozici veřejné toalety.⁶⁹

Díky vybudování Čítárny a literární kavárny Avion se město opět stává centrem důležitého dění na česko-polské hranici, setkáním známých hudebníků, spisovatelů, cestovatelů, herců, zpěváků, historiků, sportovců, umělců a v neposlední řadě i významných politiků. Již dvakrát u nás jednali předsedové vlád, proběhla u nás i odborná diskuse na úrovni ministerstev obou států o čistotě ovzduší. Do knihy hostů se zapsali mimo jiné Donald Tusk, polský politik a současný předseda Evropské rady EU, Petr Nečas, tehdejší předseda vlády ČR, Bohumil Sobotka, předseda vlády ČR, paní premiérka PR Beata Szydło, Tomáš Chalupa, tehdejší ministr životního prostředí, Leoš Heger, tehdejší ministr zdravotnictví⁷⁰

Foto 3: Multifunkční budova Avion – Zdroj: Městský úřad Český Těšín

⁶⁹ Brožura vzniklá u příležitosti realizace projektu REVITALPARK 2010, zdroj: Městský úřad Český Těšín

⁷⁰ Příloha č. 1 Rozhovor s projektovým manažerem projektu Revitalpark 2010

Modernizace mostu Družby

Tento most byl až do dob vstupu zemí do Schengenského prostoru mostem hraničním. Vstupem do společného Schengenského prostoru mostu Družby odpadla jedna funkce, funkce paradoxně dělicí území. Volný pohyb osob tak představuje naopak prvek sjednocující. Oprava mostu spočívala v modernizaci obou chodníků novým pochozím povrchem. Podél obou stran mostu byla v novém designu umístěna svítidla veřejného osvětlení, poosvětleno zábradlí a nasvětlen most. Byla nutná také rekonstrukce a částečná výměna zábradlí mostu. Kromě svého primárního poslání most představuje memento naší minulosti. V rámci nového osvětlení byla realizována středem mostu imaginární linka státní hranice ztvárněná dvěma zemními svítidly, které procházejí napříč chodníky.⁷¹

Informační systém

Závěrečnou součástí projektu na české i polské straně se proto jako červená nit protkaná všemi aktivitami stala tvorba společného informačního systému projektu REVITALPARK 2010. Informační systém byl řešen jednotně pro obě části řešeného území a byl zaměřen na splnění tří základních cílů. V rámci projektu byly umístěny čtyři velké orientační tabule a 35 kusů označnicků, z toho 15 se nachází u historicky cenných a architektonicky zajímavých objektů a významných míst na straně české, dalších 20 kusů na straně polské. Označnický obsahují stručný popis daného objektu, památky nebo místa.⁷²

Projektový partner – Město Těšín

Zámecký vrch

Práce spojené s revitalizací Zámeckého vrchu byly zahájeny v květnu 2009. V první etapě revitalizace byly vykáceny stromy a odstraněn starý a zničený asfaltový povrch chodníků a nádvoří. Byly také odstraněny prvky drobné architektury. Následně byl položen nový povrch z drobné žulové kostky a přestavba nádvoří. V ústředním místě nádvoří vznikla fontána. Zásadní částí revitalizačních prací představovalo zdůraznění některých vybraných objektů staré architektury Piastovského zámku, který do začátku

⁷¹ Brožura vzniklá u příležitosti realizace projektu REVITALPARK 2010, zdroj: Městský úřad Český Těšín

⁷² Brožura vzniklá u příležitosti realizace projektu REVITALPARK 2010, zdroj: Městský úřad Český Těšín

19. století zabíral plochu celého Zámeckého vrchu. Současně byl park vybaven novými prvky parkového mobiliáře.⁷³

Foto 4: Park Zámecký vrch – Zdroj: Městský úřad Český Těšín

Podzámčí

Revitalizace Podzámčí, tedy plochy mezi Zámeckou ulicí a budovou Loveckého zámku. Tato revitalizace zahrnovala:

- opravu podjezdu
- výstavbu chodníků
- vybavení novými prvky městského mobiliáře
- revalorizace zeleně.⁷⁴

⁷³ Brožura vzniklá u příležitosti realizace projektu REVITALPARK 2010, zdroj: Městský úřad Český Těšín

⁷⁴ Brožura vzniklá u příležitosti realizace projektu REVITALPARK 2010, zdroj: Městský úřad Český Těšín

Osvětlení chodníků

Oprava se týkala úseku, který je příjezdem z Podzámčí k mostu Družby a který spolu s výše uvedeným mostem představuje spojku mezi polskými a českými objekty opravenými v rámci projektu REVITALPARK 2010.⁷⁵

6.2.2 Analýza problémů a změn v projektu Revitalpark 2010

Při realizaci každého projektu je nutné postupovat v souladu se schválenou projektovou žádostí a dalšími podmínkami, které byly stanoveny v Rozhodnutí/Smlouvě. V průběhu realizace projektu ale může nastat situace, kdy je nutné se oproti plánu uvedenému v projektové žádosti, resp. Rozhodnutí/Smlouvě odklonit. V takovém případě je nutné v souladu s postupy uvedenými v Příručce pro příjemce dotace tuto situaci oznámit a požádat o schválení změny v projektu. Ke změně v projektu by mělo docházet jen ve výjimečných případech, proto na schválení změny nemá žádný z partnerů automatický nárok. V případě změn týkajících se rozpočtu projektu platí pravidlo, že každý partner je oprávněn podat za celou dobu realizace projektu max. 2 změny. O změnách je Vedoucí partner povinen informovat příslušné subjekty administrující program, resp. požádat je o jejich schválení. Výjimku tvoří drobné změny, které z hlediska celého projektu nemají vliv na jeho realizaci (viz níže), tyto změny předkládá každý partner svému kontrolorovi sám za sebe.

Podle míry vlivu dané změny na splnění cílů projektu a na informace obsažené v Rozhodnutí/Smlouvě jsou rozlišovány 2 základní skupiny změn:

- ***nepodstatné změny*** (změna bankovního účtu pro přijímání dotace, změna statutárních zástupců, změna názvu partnera, právní formy, struktury jeho vlastnictví, změna milníků projektu (časový posun oproti plánu uvedenému v projektové žádosti), nerealizování doprovodných aktivit projektu, změny v plánovaném zadávání veřejných zakázek (změny termínů, změny rozsahu, změny typu zadávacího řízení, změna celkového počtu zadávacích řízení v projektu), přesuny v rámci kapitoly, pokud nejsou způsobeny změnou v aktivitách projektu, změna popisu rozpočtové položky, pokud není způsobena změnou v aktivitách projektu)

⁷⁵ Brožura vzniklá u příležitosti realizace projektu REVITALPARK 2010, zdroj: Městský úřad Český Těšín

- **podstatné změny** (prodloužení doby realizace projektu, přesun prostředků mezi rozpočtovými kapitolami nad 15 % původní částky (na úrovni celého projektu), přesun prostředků mezi rozpočty jednotlivých partnerů o více než 5% celkových způsobilých výdajů každého z projektových partnerů, max. však do výše 20 000 EUR, změny aktivit projektu, pokud nedochází k ovlivnění cílů, změna dohody o spolupráci, která byla uzavřena mezi partnery projektu, změna projektových indikátorů) Partner/Vedoucí partner žadající/předkládající změnu musí vždy řádně zdůvodnit, proč ke změně dochází.⁷⁶

Realizace klíčových aktivit projektu představuje základ celého projektu. Klíčové aktivity jsou popsány ve schválené projektové žádosti a musí být prováděny takovým způsobem, aby byly naplněny především cíle a monitorovací indikátory projektu. Nicméně proměnlivé podmínky, ve kterých se projekty uskutečňují, i jejich relativně delší časový rozsah vedou mnohdy k nutným změnám v plánovaném postupu řešení projektu.

V rámci realizace projektu REVITALPARK 2010 došlo u Vedoucího partnera k mnoha změnám oproti původnímu plánu v projektové žádosti a také nastaly problémy, které samotnou realizaci značně zkomplikovaly. Jednalo se o tyto:

- 1) Posunutí termínů realizace aktivit projektu (1. a 2. změna).
- 2) Změna smluvních částek zadávacích řízení.
- 3) Prodloužení termínu ukončení realizace projektu.
- 4) Změny v rozpočtu projektu.
- 5) Vznik více a méně stavebních prací během realizace projektu.

Posunutí termínů realizace aktivit projektu (1. změna)

Hlavním důvodem posunutí termínů realizace aktivit projektu bylo posunutí termínu zasedání prvního Monitorovacího výboru programu a skutečnosti, které vzešly ze schvalování dokumentů pro stavební povolení jednotlivých investičních záměrů na české i polské straně, které v době podání projektové žádosti (v březnu 2008) nebyly známy.

⁷⁶ Webový portál CZ-PL, Příručka pro příjemce dotace, verze 6 [online]. [vid. 25.února 2017]. Dostupné z: <http://old.cz-pl.eu/prirucka-pro-prijemce-dotace.html>

Nové termíny jsou uvedeny v tabulce níže:

Tabulka 4: *Posunutí termínů realizace aktivit projektu*

Partneři	Milník projektu	Původní termín	Nový termín
Obec Těšín	Ukončení revitalizace Podzámčí	06/2009	09/2009
	Ukončení revitalizace Zámeckého vrchu	12/2009	12/2009
	Modernizace chodníků a osvětlení ul. Zámecké	02/2010	02/2010
Město Český Těšín	Ukončení revitalizace Nábřeží Avion	12/2008	04/2009
	Ukončení revitalizace Masarykových sadů	10/2009	12/2009
	Ukončení výstavby Multifunkční b.Avion	10/2009	12/2009
	Ukončení modernizace hraničního Mostu Družby	05/2010	05/2010
	Dokončení CZ-PL informačního systému	05/2010	05/2010
	Slavnostní ukončení projektu	06/2010	06/2010

Zdroj: Interní dokumenty Městského úřadu v Českém Těšíně, vlastní úprava

Všechny změny termínů byly kontrolou projektu (Centrum pro regionální rozvoj ČR) schváleny. Byly to změny, které nemohl příjemce dotace ovlivnit a nemohl je předvídat.

Změna smluvních částek zadávacích řízení

Změna proběhla u zadávacího řízení č. 008 Revitalizace Masarykových sadů a č. 009 Nábřeží Avion – výběr zhotovitele na realizaci díla. Tato změna se týká snížení ceny zakázky č. 008 Revitalizace Masarykových sadů a navýšení ceny zakázky č. 009. Důvodem pro navýšení finanční náročnosti zakázky č. 009 Nábřeží Avion byly skutečnosti, které vzešly ze schvalování dokumentů pro stavební povolení jednotlivých investičních záměrů, které v době podání projektové žádosti nebyly známy. Před vydáním stavebního povolení a zpracováním tendrové dokumentace byly provedeny ještě další průzkumy a jednání se Správci příslušných objektů a tím ovlivnily (navýšily) investiční náklady na celou stavbu. Příjemce dotace z hlediska kvantitativního i kvalitativního rozhodl, že finanční prostředky budou v dílčím rozsahu převedeny ze zakázky č. 008 Revitalizace Masarykových sadů. Snížení této zakázky bylo provedeno projektantem –

architektem tak, aby nedošlo ke změně jeho architektonického návrhu.⁷⁷ Stanovisko kontrolora k této změně bylo opět kladné, jelikož touto změnou nedojde ke změně celkového finančního objemu projektu, změně cílů ani změně ukončení realizace projektu.

Posunutí termínů realizace aktivit projektu (2. změna)

Termíny aktivit projektu byly znovu posunuty u realizace díla na objektu Revitalizace Masarykových sadů z prosince roku 2009 na květen 2010 a u objektu Nábřeží Avion – jedná se pouze o dokončení parkových úprav z června 2009 na květen 2010. V únoru 2009 proběhl výběr na zhotovitele stavby Revitalizace Masarykových sadů, nebyla však doručena žádná nabídka. Z tohoto důvodu a také s ohledem na časovou tíseň a nové skutečnosti (polomy stromů po vichřici, zjištění krytu z 2.světové války) byl řešen co nejvhodnější režim výběrového řízení na realizační dokumentaci a zhotovitele stavby a došlo k posunu termínu. Aktivita Nábřeží Avion byla v průběhu výstavby rozdělena do dvou etap. Do první byla zahrnuta stavba nábřeží, tak aby mohlo k termínu 04/2009 proběhnout předání staveniště pro realizaci vlastní Multifunkční budovy Avion, do druhé byly přesunuty práce, které jsou podmíněny dokončením výše uvedené budovy (parkové a sadové úpravy, veřejné osvětlení) a také ty, u kterých by v průběhu provádění hrubé stavby mohlo dojít k poškození (nerezového zábradlí). Z tohoto důvodu musel být posunut termín aktivity Nábřeží Avion.

Všechny změny termínů vznikly z objektivních důvodů a jsou důsledkem nejen celkové složitosti projektu, ale také prováděním stavebních prací v hraničním pásmu. Stanovisko kontrolora k těmto změnám bylo kladné.

Prodloužení termínu ukončení realizace projektu

V květnu 2010 bylo již jasné, že projekt nemůže být dokončen včas v termínu 30.6.2010. Proto bylo příjemcem dotace – vedoucí partner projektu město Český Těšín - požádáno o prodloužení termínu. Důvodem pro posun termínu byla realizace objektu Revitalizace Masarykových sadů, v rámci kterého byla navržena modernizace povrchu stávajícího chodníku podél parku pokládkou litého asfaltu místo stávajícího živičného bez jakýchkoliv dalších úprav. Při probíhajících stavebních pracích modernizace veřejného

⁷⁷Interní dokumenty Městského úřadu v Českém Těšíně, vlastní úprava

osvětlení bylo nutno tento chodník přerušit příčnými překopy. Rovněž došlo k podstatné destrukci předmětného chodníku mechanismy užívanými při stavbě. Z tohoto důvodu byla po dohodě se zpracovatelem projektu, navržena varianta pro vedení celkové modernizace tohoto chodníku a následné celkové sjednocení povrchů v rámci realizované stavby revitalizace parku. Vzhledem ke skutečnosti, že bez provedení prací v plném rozsahu by nebyl naplněn cíl projektu dle podané žádosti, bylo nutno provést výběrové řízení k dosoutěžení těchto prací, které vznikly upřesněním rozpočtu a nejsou obsaženy v uzavřené smlouvě se zhotovitelem prací. Dalším důvodem byl také neúspěšný výběr na zhotovitele vodní fontány a náročné podmínky při zpracování realizační dokumentace. Z těchto důvodů nebylo reálné dokončení celkové realizace projektu v původně stanoveném termínu 30. 6. 2010. Na základě výše uvedených skutečností byl prodloužen termín ukončení projektu o 3 měsíce, tj. do 30. 9. 2010.

Změny v rozpočtu projektu

Na konci realizace projektu, při podání Závěrečné zprávy o realizaci projektu a závěrečném Prohlášení o uskutečněných výdajích byla provedena příjemcem dotace inventarizace projektu a bylo zjištěno, že došlo v některých rozpočtových kapitolách k úsporám a naopak některé z nich byly přečerpány. Z tohoto důvodu byla podána žádost o změnu v rozpočtu města Český Těšín. Konkrétně se jednalo o úsporu v kapitole 2 – Věcné výdaje, kdy původní režijní výdaje měly být čerpány po delší dobu, než skutečně byly. Naopak v podkapitole 5. 5. dochází k jejímu překročení. Důvodem překročení této podkapitoly bylo např. uznání projektových dokumentací pro stavební řízení a speciálních posudků, které nebyly plánovány v rozpočtu žádné kapitoly, ale vyžádala si je složitost jednotlivých staveb (podmínkou kontrolora bylo, aby tyto služby bylo součástí pořizovací ceny plánovaných rekonstruovaných objektů), konkrétně se jednalo o:

- hydrotechnický posudek a ichtyologický průzkum,
- tendrová projektová dokumentace nábřeží Avion,
- projektová dokumentace pro stavební řízení multifunkční budovy Avion,
- projektová dokumentace pro stavební řízení mostu Družby.

Na pokrytí tohoto překročení bylo požádáno o přesunutí úspor z kapitoly 07 – Přípravné výdaje. Tyto úspory vznikly z důvodu, že výdaje, které v ní byly plánovány,

vznikly již po registraci projektové žádosti a nesplňovaly tak podmínku pro přípravné výdaje. Dále bylo požádáno o přesunutí úspory z kapitoly 5. 4. – Pořízení investičního vybavení, která měla také částečně pokrýt přečerpání kapitoly 5. 5. – Stavební výdaje. Úspora v kapitole 5. 4. byla dosažena v důsledku vysoutěžení a uzavření Smlouvy s dodavatelem na nižší částku, než která byla plánována v projektové žádosti. Obě výše uvedené změny byly Jednotným technickým sekretariátem v Olomouci schváleny. V rámci podkapitoly 5. 4. – Pořízení investičního vybavení bylo požádáno také o uznání autorského dozoru k česko-polskému informačnímu systému. Tato aktivita nebyla v původním rozpočtu projektové žádosti plánována, a i když je nutno brát tento autorský dozor jako komplexní dodávku systému, která kromě informačního systému v sobě zahrnuje i onen autorský dozor, nebyla tato změna schválena.⁷⁸

Součástí Rozhodnutí o poskytnutí dotace je schválený rozpočet projektu, ve kterém jsou jasně definovány položky, ze kterých lze čerpat dotaci na pokrytí výdajů projektu. V těchto rozpočtech lze obvykle provádět v průběhu realizace změny. Pokud v rozpočtové položce vyčerpáme více, než bylo schváleno, a je možný přesun z jiné položky, lze přečerpání vyřešit přesunem. Toto bylo provedeno i v našem případě, kde některá kapitola byla přečerpána a v jiné naopak dochází k úspoře. Všechny tyto přesuny však musely být nepředvídatelné v době sestavování projektové žádosti, tzn., že se s nimi nepočítalo.

Vznik více a méně stavebních prací během realizace projektu

Pokud během realizace projektu nastane situace více či méně stavebních prací je nutno dobře rozlišit zda se jedná o vícepráce a změny v technologii nebo jde o změny v aktivitách projektu, které podléhají jinému režimu schvalování. Při podání žádosti o změnu by mělo být také dobře posouzeno, zda byla změna předvídatelná nebo se vyskytla až v době samotné realizace projektu. V případě projektu REVITALPARK 2010 došlo ke změnám u většiny objektů:

- 1) Nábřeží Avion** – během realizace bylo zjištěno, že musí být opěrná stěna posunuta a že tato musí být opřena o pevnou část mostu, což je mostní pilíř

⁷⁸ CZERNEKOVÁ, M., 2013. *Možnosti a využití financování ze zdrojů EU*. Karviná, s.3. Bakalářská práce.

a nikoliv mostovka. Důvodem pro odchylku byly nepřesné kartografické a geometrické podklady v hraničním pásu a toto se projevilo a potvrdilo až při realizaci. Realizační dokumentace musela být upravena a toto bylo provedeno bez nároku na zvýšení financí. Pro splnění cíle projektu a zdárné ukončení stavby nábřeží Avion autor upravil způsob provedení kamenného obkladu opěrné stěny. Tyto více – práce byly schváleny.

- 2) **Multifunkční budova Avion** - je koncipována jako kulturní zařízení s multifunkčním využitím. V době zpracování dokumentace nebyl znám definitivní provozovatel stavby. Realizační dokumentace stavby byla zpracována tak, aby umožnila pružně reagovat na konkrétní požadavky. Zázemí pro zajištění funkce čítárny bylo upraveno dle požadavků provozovatele, kterým se stala Městská knihovna Český Těšín. Dle doporučení divadelníků, kteří zde chtěli organizovat akce typu koncertů a divadelních představení, byla změněna prosklená stěna na sádkartonovou. Tato změna zdí změnila i akustické vlastnosti a proto se musel změnit akustický pohled na dozvuk na tlumící tapety. Jako partner v oblasti gastro byla implementována Střední škola hotelová a obchodně podnikatelská Český Těšín, která si vyžádala dispoziční úpravy, jako jsou šatny, zařízení místnosti pro výuku a požadavek na rozšíření terasy. Také tyto změny byly ze strany JTS schváleny.
- 3) **Revitalizace Masarykových sadů** – během realizace stavby se vyskytly problémy s chodníkem, který měl být v projektu zachován, ale dle zhotovitele by jeho zachování nebylo možné, protože by byl poničen technikou v souvislosti s modernizací kabeláže elektroinstalace veřejného osvětlení. Bylo proto rozhodnuto, že bude chodník včetně obrubníků zdemolován. Dalším aspektem, který se projevil jako příčina pro změnu, byl podzemní kryt. Při provádění demolice krytu bylo zjištěno, že je nutno přehodnotit navržené plochy včetně umístění památníku T. G. Masaryka. Tyto více – práce vznikly v souvislosti s nalezením a odstraněním krytu z dob německé okupace z doby 2. světové války. V průběhu stavby se také projevilo nepřesné umístění kabelů veřejného osvětlení, které realizační firma musela odkrývat ručně (aby nepoškodila kořenový systém stromů). Všechny změny u tohoto objektu byly schváleny.

- 4) **Most Družby** - v souvislosti s realizací mostu Družby vznikly více – práce z důvodu nutnosti estetického zvýraznění hranice obou měst a likvidace nefunkčního betonového přístřešku, který byl zřízen polskou pohraniční stráží v 80. letech. Z důvodu předvídatelnosti těchto výdajů nebyly tyto změny uznány.⁷⁹

6.3 Hodnotící fáze projektu Revitalpark 2010

Závěrečné zhodnocení projektu tj. po ukončení fyzické realizace projektu, znamená rekapitulaci a inventarizaci celého projektu od jeho počátku až do konce. Ověřuje se dodržování podmínek uvedených v Rozhodnutí/Smlouvě o poskytnutí dotace a zaměřuje se zejména na kvantifikované výsledky projektu. Toto hodnocení je zaměřeno na efektivnost projektu ve srovnání s jeho stanovenými cíli. Toto hodnocení se u většiny projektů dokládá Závěrečnou zprávou o realizaci projektu, následně pak Zprávami o udržitelnosti projektu.

Společný česko-polský projekt Revitalpark 2010 realizovaný v letech 2008-2010 přirozeně rozšířil nabídku cestovního ruchu a volnočasových aktivit v česko-polském příhraničí, podpořil ekonomickou a sociální integraci a rozvoj česko-polské příhraniční oblasti měst Českého Těšína a Cieszyna. V centru města je umístěná velká mapa s nabídkou turistických produktů, které obsahují stručný popis každého z nich. Pro motoristy jsou speciálně označené příjezdové cesty k místním turistickým atrakcím. Zdrojem informací, bez kterých se turisté neobejdou, jsou rovněž infokiosky, kde si zájemci mohou stáhnout pro svou potřebu informace s popisy turistických produktů a film, který slouží k propagaci města. Nábřeží hraniční řeky Olše/Olzy, které prošlo revitalizací, je popsáno rovněž pomocí QR kódů, jejich včtením do smartphonů nebo tabletů získá uživatel obsáhlý popis zajímavého místa nebo pamětihodnosti.⁸⁰

Revitalizované parky se nacházejí na břehu řeky Olše. Obě části měst tak získaly jednotný charakter a byly naplněny indikátory plánované v projektové žádosti (mobiliář, česko-polský informační systém, pamětní desky, plocha realizovaných nebo modernizovaných objektů a opravených kulturních památek). Nově vytvořený česko-polský informační systém přispěl ke snadné orientaci turistů

⁷⁹Interní dokumenty Městského úřadu v Českém Těšíně, vlastní úprava

⁸⁰ Příloha č. 1 Rozhovor s projektovým manažerem projektu Revitalparku 2010

a návštěvníků a zvýšila se tak nabídka cestovního ruchu. Poloha jednotlivých objektů – park v Masarykových sadech, Multifunkční budova Avion, nábřeží Avion, most Družby na straně české a Zámecký vrch, Podzámčí a modernizovaná ulice Zámecká na straně polské- přímo vybízí k odpočinku a relaxaci. Realizace projektu přispěla k zatraktivnění zelených městských ploch a obou prostor pro využití volného času všech věkových kategorií občanů i návštěvníků měst. Byly vytvořeny podmínky pro sbližování a pochopení dvou národů, etnik.

I přes všechny pozitiva a přidané hodnoty, které obě města získala, přináší realizace každého projektu určitá úskalí. Jinak tomu není ani u projektu Revitalpark 2010. I když se příjemce dotace, snažil naplnit plán v projektové žádosti, vyvstala řada odchylek, změn a problémů, kdy bylo nutné se od plánu odklonit. Většina těchto změn vzniklých během realizace projektu byla nepředvídatelná a jejich nerealizováním by nebyl naplněn cíl projektu. Nejčastější důvody vzniku změn a odchýlení se od projektového plánu lze shrnout do následujících:

- Změny v legislativě (např. zadávání veřejných zakázek).
- Některé méně či více práce spojené s realizací projektu.
- Aktualizace příruček pro příjemce dotace.
- Živelné pohromy, počasí.
- Specifikum přeshraničního partnera (odlišná legislativa, zvyky, kultura, tradice).
- Nepřesný odhad harmonogramu prací.
- Nepřesně stanovený finanční plán projektu.

V projektu však také nastaly změny a skutečnosti, které se daly předvídat, a proto nebyly kontrolorem uznány viz. podkapitola 6.2.2 Analýza problémů a změn v projektu Revitalpark 2010 .

Závěrečným zhodnocením projektu, které bylo provedeno srovnáním plánu uvedeného v projektové žádosti a skutečností, která byla dosažena na konci realizace projektu, bylo zjištěno, že po všech provedených změnách a přesunech v rozpočtu se podařilo v tomto projektu téměř naplnit plán. Nebyly dodrženy termíny jednotlivých aktivit, bylo požádáno dvakrát o jejich prodloužení, a také bylo požádáno o prodloužení termínu ukončení celého projektu, vznikly více a méně práce, přesuny v rozpočtu v jednotlivých kapitolách a podkapitolách. Rozpočet u Vedoucího partnera byl nedočerpan

pouze ve výši 19.917,30 EUR, což znázorňuje tabulka 5 Rekapitulace rozpočtu Vedoucího partnera – město Český Těšín.

Tabulka 5: Rekapitulace rozpočtu Vedoucího partnera – město Český Těšín

Položka rozpočtu	Rozpis dle Smlouvy o poskytnutí dotace	Schváleno kontrolorem na základě Prohlášení	Zbývá vyčerpat
Personální výdaje	- €	- €	- €
Věcné výdaje	4 827,39 €	3 314,19 €	1 513,20 €
Režijní výdaje	4 827,39 €	3 314,19 €	1 513,20 €
Finanční výdaje	- €	- €	- €
Externí služby	45 033,69 €	44 970,48 €	63,21 €
Výdaje na externí experty a poradce	45 033,69 €	44 970,48 €	63,21 €
Investiční výdaje	3 600 335,69 €	3 597 678,33 €	2 657,36 €
Pořízení investičního vybavení	56 930,70 €	55 670,50 €	1 260,20 €
Stavební výdaje	3 543 404,99 €	3 542 007,83 €	1 397,16 €
Výdaje na publicitu	19 435,97 €	19 405,97 €	30,00 €
Propagační materiály	8 720,00 €	8 690,00 €	30,00 €
Informační tabule, pamětní desky	10 715,97 €	10 715,97 €	- €
Výdaje na přípravu projektové žádosti	41 108,18 €	25 454,65 €	15 653,53 €
Celkové způsobilé výdaje projektu	3 710 740,92 €	3 690 823,62 €	19 917,30 €

Zdroj: Interní dokumenty Městského úřadu v Českém Těšíně, vlastní úprava

Na druhé straně byl naplněn cíl projektu – na základě česko-polské spolupráce revitalizovat dva městské parky – jeden v Českém Těšíně a druhý v Cieszynie a jejich zatraktivnění pro širokou veřejnost a návštěvníky obou měst. Projekt naplnil také cíl prioritní osy OPPS ČR-PR 2007-2013, kdy využívá a rozvíjí stávající potenciál příhraniční oblasti obou měst a přispívá k posilování jejich konkurenceschopnosti. Tato lokalita na několika hektarech umožnila zefektivnění volnočasových aktivit nejen obyvatelům těchto měst. Jedná se o efektivní využití volného času školní mládeže, dospělých, dětí předškolního věku, rodin, seniorů a v neposlední řadě také návštěvníků z okolních měst. Zlepšení podmínek rekreačního, sportovního a kulturního využití obyvatel mělo za následek zvýšení celkové atraktivity a návštěvnosti Českého Těšína a Cieszyna. Díky realizaci projektu dostala města novou tvář, získala na atraktivitě a popularitě. Multifunkční budova Avion, která byla v roce 1939 zničená Němci a v rámci projektu Revitalpark 2010 byla znovu postavena jako replika, již navštívilo mnoho známých osobností.

Také dopad projektu na udržitelný rozvoj je velice pozitivní. Na místě zchátralých částí jsou nádherné parky, upravené pěší cesty, zavedený jednotný informační systém (tabule a označníky), cyklotrasy, odpočinkové zóny, moderní chodníky s osvětlením lemované nově vysazenými dřevinami a květenou.⁸¹ Díky tomu byly realizací projektu naplněny všechny monitorovací ukazatele (výstupy projektu):

- ✓ Nové nebo rekonstruované zařízení cestovního ruchu
- ✓ Opravené kulturní památky
- ✓ Plocha realizovaných nebo modernizovaných objektů rekreačního nebo volnočasového charakteru
- ✓ Počet nových nebo modernizovaných informačních míst
- ✓ Počet realizovaných produktů zaměřených na propagaci
- ✓ Počet produktů/služeb cestovního ruchu

Společným faktorem celého projektu je zkvalitnění života lidí v příhraničních městech, snížení kriminality mládeže a sociálně patologických jevů v problematických částech města. Projekt Revitalpark 2010 se tak stal pilířem v budování další česko-polské spolupráce a je považován za první vlaštovku v realizaci společných česko-polských projektů.

6.4 Doporučení a principy na zlepšení projektového řízení

Díky podrobné analýze projektu Revitalpark 2010 práce dospěla k určitým doporučením a základním principům, které by měly být aplikovány všemi žadateli a později již příjemci dotace. Pokud se budou těmito doporučeními a principy řídit, je zde šance nejen na schválení samotné projektové žádosti, ale také na bezproblémovou a hladkou realizaci jakéhokoliv projektu. Již při formulaci prvotní myšlenky projektu bychom měli brát v potaz, že projektem bychom chtěli vyřešit nějaký „problém“ (smyslem není žádat o finanční prostředky pouze z důvodu existence dotací). Další dvě podkapitoly budou rozděleny na doporučení před podáním projektové žádosti (samotného projektu) a na doporučení a principy, kterými by se měli příjemci dotace řídit po samotném podpisu Rozhodnutí/Smlouvy o poskytnutí dotace.

⁸¹ Příloha č. 1 Rozhovor s projektovým manažerem projektu Revitalpark 2010

6.4.1 Doporučení a základní principy před podáním projektové žádosti

Jak již bylo zmíněno výše, projekt má za úkol vyřešit nějaký problém, a proto by si žadatel měl stanovit cíl, kterého chce realizací projektu dosáhnout. Právě splnění tohoto cíle pak přispěje k vyřešení problému. Důležité je v projektu správně definovat cílové skupiny- v případě projektu Revitalpark 2010 to byli obyvatelé obou měst, návštěvníci a turisté. Cílová skupina představuje subjekty, které budou mít díky realizaci projektu nějaký užitek a přínos. Dalším doporučením je správně identifikovat žádoucí výsledky a všechny výstupy projektu (např. v případě projektu Revitalpark 2010 – Počet nových nebo rekonstruovaných zařízení cestovního ruchu) a také rozpočet projektu by měl být plánován s dostatečnou finanční rezervou a měly by zde být zahrnuty všechny položky (v případě projektu Revitalpark 2010 v rozpočtu nebyl obsažen autorský dozor). Samotná příprava projektu by pak měla být rozdělena do několika fází. Každý žadatel by si měl připravit plán realizace přípravných prací a plán vlastních dílčích klíčových aktivit projektu (je výhodou mít např. již schválené územní rozhodnutí nebo stavební povolení). Dalším principem, kterým by se měli žadatelé řídit je, že by si měli vyčlenit osobu, která bude manažerem projektu. Manažer by neměl být samotný žadatel, a může tak nestranně posoudit, zda uváděná fakta a tvrzení v projektové žádosti jsou vhodně nastavena a jasně formulována. V neposlední řadě, je pak u projektů přeshraniční spolupráce, povinné zajistit si partnera projektu – měl by to být ověřený partner, tak aby celý projekt a jeho realizace nezkrachovala právě z důvodu jeho nespolečnosti.

6.4.2 Doporučení a základní principy po podpisu Rozhodnutí/Smlouvy

V případě, že je projektová žádost schválena a je projekt doporučen k financování přebírá zodpovědnost za realizaci projektu manažer/koordinátor projektu. Tato osoba by měla být pečlivě vybrána a měla by již mít zkušenosti s realizací projektů. Doporučení pro manažera projektu jsou následující:

- 1) **Zpracovat podrobnější harmonogram aktivit** s rozdělením těchto klíčových aktivit do menších celků – aktivit a úkolů – s milníky, resp. termíny pro jejich dokončení. Při pravidelném sledování včas vyplyne, že například při zpoždění části dílčích úkolů musí být další úkoly a činnosti pro úspěšné dokončení klíčové aktivity realizovány v kratší lhůtě. K tomuto lze využívat i nejrůznější softwarové

nástroje. Buď vlastní přehledy zpracované v běžných programech (MS Excel, MS Outlook apod.), či speciální software pro řízení projektů.

- 2) **O podstatnou změnu žádat poskytovatele dotace s dostatečným časovým předstihem** – jedná se například o posunutí termínu ukončení jednotlivých aktivit nebo ukončení celého projektu, změny v rozpočtu aj.
- 3) **Pravidelně sledovat uskutečněné výdaje**, tak jak byly plánovány v projektové žádosti a případné odchylky začít řešit přesunem mezi jednotlivými podkapitolami a kapitolami – určit osobu za toto odpovědnou.
- 4) **Svolávat pravidelné schůzky projektového týmu**, dále kontrolní schůzky s realizátorem prací tak, aby bylo možné včas zachytit méně či více práce vzniklé během realizace díla, nejrůznější odchylky oproti původnímu plánu – tyto odchylky se pak musí řádně zdůvodnit v jednotlivých dílčích monitorovacích zprávách.
- 5) Před vyhlášením výběrového řízení **dostatečně zmapovat oblast realizace projektu**, tak aby se odchylkám předcházelo – popřípadě mít dostatečné finanční rezervy v rozpočtu projektu, tak aby mohly být více práce pokryty a nemusel toto žadatel hradit z vlastních finančních zdrojů.
- 6) Pravidelně **sledovat aktualizace Příruček pro žadatele a příjemce dotace**, kterými se musí řídit.

Nedodržení nebo neúplné provedení všech těchto principů může mít za následek tyto problémy:

- a) Převýšení nákladů plánovaných v projektové žádosti a jejich neuznání kontrolorem.
- b) Nedodržení časového harmonogramu jednotlivých aktivit (příliš optimistické časové plány).
- c) Nesplnění stanovených a předem definovaných cílů.
- d) Nedodržení realizace výstupů projektu.
- e) Nejasné rozdělení odpovědností projektového týmu.
- f) Krácení dotace.

Snahou a cílem každého města resp. příjemce dotace je bezproblémová realizace jakéhokoliv projektu. Jak jsme mohli vidět na příkladu projektu Revitalpark 2010

realizovaného v rámci OPPS ČR-PR 2007-2013 není toto vždy reálné. S problémy se můžou potýkat ještě před podáním samotné projektové žádosti. Nejčastější jsou však problémy a změny, které nastanou a vyplynou tzv. na povrch až v průběhu samotné realizace. Cílem práce bylo tyto problémy a změny identifikovat a následně formulovat doporučení a základní principy projektového řízení, tak aby se těmto změnám a problémům co nejvíce dařilo předcházet.

7 Závěr

Značné rozdíly v sociálně-ekonomické úrovni jednotlivých regionů mohou významně ovlivňovat celkový hospodářský rozvoj daného státu. Proto vlády v řadě zemí začaly uplatňovat regionální politiku, aby vytvořily předpoklady pro postupné snižování či alespoň zmírňování disparit a současně přispěly ke zvýšení konkurenceschopnosti regionální a národní ekonomiky.

Regionální politika EU vychází ze dvou základních hodnot, jimiž jsou solidarita a soudržnost. Solidarita představuje pomoc občanům a regionům hospodářsky nebo sociálně znevýhodněným ve srovnání s průměrnou situací členských zemí, soudržnost pak odráží skutečnost, že snižování rozdílů představuje výhodu pro všechny zúčastněné.⁸²

Rozvoj regionů Evropské unie je uskutečňován prostřednictvím regionální a strukturální politiky EU. Tyto politiky se svým dopadem a významem řadí mezi nejvýznamnější politiky Evropské unie. Ze strany institucí Evropské unie jsou souhrnně tyto politiky společně s vybranými aktivitami v oblasti sociální a zemědělské politiky a politiky na podporu zaměstnanosti nazývány politikou hospodářské a sociální soudržnosti neboli také kohezní či regionální politikou.

V období 2007 – 2013 bylo v ČR využíváno 26 operačních programů, které byly rozděleny mezi tři cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Jelikož je město Český Těšín hraničním městem a má výhodu možnosti přeshraniční spolupráce s městem Cieszyn byla diplomová práce zaměřena právě na Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika-Polská republika 2007-2013. Hlavními prioritami programu je posilování vzájemných hospodářských, společenských a kulturních vztahů, společná péče o přírodní bohatství, rozvoj cestovního ruchu, budování flexibilního trhu práce a jiných oblastí rozvoje.

Cílem diplomové práce bylo analyzovat a zhodnotit vybraný česko-polský projekt měst Český Těšín a Cieszyn a navrhnout jednotlivá doporučení a základní principy vedoucí ke zlepšení projektového řízení a následně realizace každého projektu. Dílčím cílem pak bylo pomocí této analýzy definovat nejčastější problémy a změny, které se při realizaci daného projektu objevují, tzn. jak se projekt změnil oproti plánu v projektové žádosti.

⁸²STEJSKAL, J. a J. KOVÁRNÍK, 2009. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, s.r.o., s. 35, ISBN 978-80-7367-588-2.

Pro tuto analýzu byl vybrán projekt, který byl realizován prostřednictvím OPPS ČR-PR 2007-2013, nesoucí název Revitalpark 2010. Tento společný integrovaný česko-polský projekt měst Českého Těšína a Těšína byl realizován v letech 2008-2010. Cílem projektu bylo na základě aktivní přípravy, realizace a spolupráce revitalizovat dva sousedící městské parky, které jsou však odděleny hraniční řekou Olší (jeden se nachází na straně české, druhý na straně polské), jejich zatraktivnění pro širokou veřejnost a návštěvníky obou měst. Záměrem projektu bylo, aby se parky staly místem volnočasového dění pro občany i návštěvníky města, místem setkávání a integrace. Přirozeně tak došlo k rozšíření úrovně nabídky cestovního ruchu a k vybudování důstojného prostředí v okolí historických památek.

Při realizaci každého projektu je nutné postupovat v souladu se schválenou projektovou žádostí a dalšími podmínkami, které byly stanoveny v Rozhodnutí o poskytnutí dotace. V průběhu realizace projektu, ale může nastat situace, kdy je nutné se oproti plánu uvedenému v projektové žádosti, resp. Rozhodnutí odklonit. Jinak tomu nebylo ani u projektu Revitalpark 2010. V rámci realizace projektu došlo u vedoucího partnera (město Český Těšín) k mnoha změnám oproti původnímu plánu v projektové žádosti a také nastaly problémy, které samotnou realizaci značně zkomplikovaly.

Většina těchto změn vzniklých během realizace projektu byla nepředvídatelná a jejich nerealizováním by nebyl naplněn cíl projektu. Tyto změny byly řádně ohlášeny kontrolorovi dotace prostřednictvím několika žádostí o změnu. Při realizaci tak velkého projektu jakým je Revitalpark 2010 je administrace projektu velmi časově náročná a proto je vhodné jakékoliv změně včas předejít. Závěrečným zhodnocením projektu, které bylo provedeno srovnáním plánu uvedeného v projektové žádosti a skutečností, která byla dosažena na konci realizace projektu, bylo zjištěno, že po všech provedených změnách a přesunech v rozpočtu se podařilo v tomto projektu téměř naplnit plán.

Díky podrobné analýze projektu Revitalpark 2010 práce dospěla k určitým doporučením a základním principům projektového řízení.

Jedním z nejdůležitějších doporučení je jasně stanovit konkrétní cíl, kterého chceme realizací projektu dosáhnout, správně definovat cílové skupiny, identifikovat žádoucí výsledky a všechny výstupy projektu, rozpočet projektu plánovat s dostatečnou finanční rezervou, zvolit si zkušeného manažera projektu a vytvořit kvalitní projektový tým složený s odborníky, zajistit si ověřeného partnera projektu, zpracovat podrobnější

harmonogram aktivit s rozdělením těchto klíčových aktivit do menších celků, o podstatnou změnu žádat poskytovatele dotace s dostatečným časovým předstihem, pravidle sledovat uskutečněné výdaje, svolávat pravidelné porady projektového týmu, poskytovat všem zúčastněným zápisy z porad, dostatečně zmapovat oblast realizace projektu a v neposlední řadě sledovat aktualizace Příruček pro žadatele a příjemce dotace.

Všechny tyto doporučení by měly být aplikovány všemi žadateli a později také příjemci dotace. Pokud se budou těmito doporučeními a principy řídit, je zde šance nejen na schválení samotné projektové žádosti, ale také na bezproblémovou a hladkou realizaci jakéhokoliv projektu, což je primární snahou všech, kteří chtějí finanční prostředky ze strukturálních fondů EU čerpat.

8 Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje:

BADUROVÁ, P., PINDUR, D., PROKOP, R. A KOLEKTIV, 2010. *Český Těšín – Příběh města na levém břehu řeky*. ISBN 978-80-254-7370-2.

DOKOUPIL, J., HAVLÍČEK, T., JEŘÁBEK, M. 2004. *České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování?* Praha: Akademia. ISBN 80-200-1051-3.

GREIG, A., HULME, D. a TURNER, M., 2007. *Challenging global inequality. Development theory and practice in the 21st century*. 1st edition. Basingstoke, New York: Palgrave. ISBN 978-1-4039-4824-3.

JENÍČEK, V. a KOLEKTIV, 2010. *Vyvážený rozvoj. Na globální a regionální úrovni*. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-195-6.

KAŇA, R., 2010. *Evropská unie A. 2. vyd.* Ostrava: VŠB-TU. ISBN 978-80-248-2202-0.

STEJSKAL, J. a J. KOVÁRNÍK, 2009. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, s.r.o. ISBN 978-80-7367-588-2.

UHLÍŘ, D. a J. BLAŽEK, 2011. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1974-3.

WOKOUN, R. 2006. *Strukturální fondy a obce I*. Praha: ASPI. ISBN 80-7357-138-2.

WOKOUN, R., MATES, P. a KADEŘÁBKOVÁ, J., 2008. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. vyd. Plzeň: Nakladatelství a vydavatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-086-4.

WOKOUN, R. – UNIVERZITA J. E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM. SOCIÁLNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2003. ISBN 80-245-0517-7

Brožura vzniklá u příležitosti realizace projektu REVITALPARK 2010, zdroj: Městský úřad Český Těšín

Brožura – Proměny města – Jak Český Těšín využil evropské dotace v programovém období 2007-2013, zdroj: Městský úřad Český Těšín

CZERNEKOVÁ, M., 2013. *Možnosti a využití financování ze zdrojů EU*. Karviná, s.3. Bakalářská práce.

Elektronické zdroje:

BALADA, M., G. CHOVANCOVÁ a M. SKALICKÝ, 2008. Základní principy při zpracování a podávání projektů. Studijní text. Dostupné z:
<http://www.ccvj.cz/UserFiles/File/euprolek/M3/zakladni-principy-pri-zpracovani-a-podavani-projektu-studijni-text.pdf?PHPSESSID=b2fd91af92c696b06f67c34a36e5becd>

Cíle programovacího období 2007-2013 - <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013>

Cíl 3 - Evropská územní spolupráce www.cil3.cz, <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace>

Evropský sociální fond - <http://www.esfcr.cz/evropsky-socialni-fond-v-cr>

Nástroje regionální politiky - <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32006R1080>

Nové programovací období – Evropské strukturální a investiční fondy – Evropská komise - http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/blue_book/blueguide_en.pdf

Nové programovací období 2014-2020 změny - <https://www.euroskop.cz/9220/sekce/zmeny-v-obdobi-2014-2020/>

Nové programovací období fondy - <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020>

Operační programy - <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013>

Operační program přeshraniční spolupráce ČR-PR 2007-2013 www.strukturalni-fondy.cz,
<http://old.cz-pl.eu/>, <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace/OP-CR-Polsko>

Operační program přeshraniční spolupráce ČR-PR 2007-2013 - http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/6dace966-777f-4cb0-8d23-4decb8c6ae29/OPPS_CR_PL_CZ_5-3-2007_6dace966-777f-4cb0-8d23-4decb8c6ae29.pdf?ext=.pdf

Příručka pro příjemce dotace www.cz-pl.eu

Příručka pro žadatele www.cz-pl.eu

Regionální rozvoj - <http://www.regionaldevelopment.cz/index.php/regionalni-rozvoj.html>

Strukturální fondy - www.strukturalni-fondy.cz

Strukturální politika EU - <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/regionalni-a-strukturalni-politika-5158.html#!&chapter=1>

Strategie regionálního rozvoje ČR na léta 2007-2013 -<https://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Podpora-regionu/Koncepce-Strategie/Archiv/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-na>

Zahraniční internetové zdroje:

Regionální politika EU - Webový portál ec.europa.eu. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/what/investment-policy/

Zásady regionální politiky - Webový portál ec.europa.eu Dostupné z:
http://ec.europa.eu/regional_policy/pl/policy/how/principles/

Seznam zkratek

ČR – Česká republika

EIB – Evropská investiční banka

EHS – Evropské hospodářské společenství

EP – Evropský parlament

ERDF – Evropský fond regionálního rozvoje

ES – Evropské společenství

ESF – Evropský sociální fond

ESÚS – Evropské seskupení pro územní spolupráci

EU – Evropská unie

EUR – Měnová jednotka euro

EÚS – Evropská územní spolupráce

FS – Fond soudržnosti

HDP – Hrubý domácí produkt

HNP – Hrubý národní produkt

HSS – Politika hospodářské a sociální soudržnosti

JTS – Jednotný technický sekretariát

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj

MV – Monitorovací výbor

NRP – Národní rozvojový plán

NUTS – Nomenklatury územních statistických jednotek

OP – Operační program

OPPS – Operační program přeshraniční spolupráce

PR – Polská republika

ROP – Regionální operační program

ŘO – Řídící orgán

SF – Strukturální fond

SR – Státní rozpočet

Seznam obrázků

Obrázek 1 Rozložení programů podpory ČR v letech 2007 – 2013

Seznam fotografií

Foto 1 Park v Masarykových sadech

Foto 2 Fontána “Hvězda života“ v Masarykových sadech

Foto 3 Multifunkční budova Avion

Foto 4 Park Zámecký vrch

Seznam tabulek

Tabulka 1 Rozdělení finančních prostředků fondů EU pro ČR mezi cíle regionální politiky v období 2007-2013

Tabulka 2 Finanční plán projektu Revitalpark 2010

Tabulka 3 Harmonogram projektu Revitalpark 2010

Tabulka 4 Posunutí termínů realizace aktivit projektu

Tabulka 5 Rekapitulace rozpočtu Vedoucího partnera – město Český Těšín

Seznam grafů

Graf 1 Rozdělení finančních prostředků fondů EU pro ČR mezi cíle regionální politiky v období 2007-2013

Graf 2 Projekty města Český Těšín financované jednotlivými operačními programy v letech 2007-2013

Graf 3 Dotační alokace na projekty města Český Těšín rozdělená mezi jednotlivé operační programy v letech 2007-2013 (mil. Kč)

9 Seznam příloh

Příloha 1 Rozhovor s projektovým manažerem projektu Revitalpark 2010

Co bylo podnětem zrealizovat projekt Revitalpark 2010?

Základem byla společná a koordinována s druhou stranou, tedy se sousedním městem Cieszyn, revitalizace historických středů obou měst. Šlo o území poměrně dlouho zůstávající bez odborné péče, nebo pouze jednorázové, bez ucelené koncepce. Snahou vedení obou obcí bylo modernizovat tuto lokalitu s ohledem na polohu a historii velmi atraktivního území, zásadně zvýšit míru využití ze strany občanů i turistů, ale současně zachovat historickou hodnotu. Vytvořit z centra dobré místo pro život, aby z něj neutíkaly mladé rodiny s dětmi.

Snahou bylo odstranit existující bariéry, snaha o pochopení dvou rozdílných etnik a tím umožnit opětovné soužití příhraničních měst Český Těšín a Cieszyn na poli kultury a sportu, obnovení spolupráce základních a středních škol, spolků hasičů a ostatních organizací obou příhraničních měst.

Jaký měl projekt přínos pro občany Českého Těšína?

Lidé se mění, stejně jako jejich očekávání. Dnes jim nestačí jen uličky v parku pro korzování, chtějí trávit život aktivně, potřebují hřiště, cyklostezky. Vytvořením oddechových zón v obou částech měst tyto místa nezvykle ožila, jsou místem pro dobrý život nejen našich občanů, ale také magnetem pro návštěvníky z okolních obcí. Město dostalo novou tvář, získalo na atraktivitě a popularitě. Např. součástí CZ části projektu bylo vybudování atraktivní cyklotrasy podél řeky Olše, která je z velké části využívána cyklisty a in-line bruslaři. Park v Masarykových sadech, který prošel rozsáhlou revitalizací přilákal spoustu rodičů s malými dětmi, které mohou využívat dětské hřiště plné atrakcí, jako je kolotoč, prolézačky pro batolata, multifunkční herní sestava se skluzavkou a pískovištěm.

Zaznamenalo město větší návštěvnost?

Návštěvnost se zvýšila nejenom občany z okolních měst. Vybudováním Čítárny a kavárny Avion zde vzniklo důstojné místo pro denní prolistování novin a časopisů u kávy, ale také pro koncerty, diskusní kluby a setkávání, i na té nejvyšší úrovni. Město se stává opět centrem důležitého dění na česko-polské hranici, setkáváním známých hudebníků, spisovatelů, cestovatelů, herců, zpěváků, historiků, sportovců, umělců a v neposlední řadě i politiků. Již dvakrát u nás jednali předsedové vlád, proběhla u nás i odborná diskuse na úrovni ministerstev obou států o čistotě ovzduší (do knihy hostů se zapsali mimo jiné Donald Tusk, polský politik a současný předseda Evropské rady EU, Petr Nečas, tehdejší předseda vlády ČR, Bohumil Sobotka, předseda vlády ČR, paní premiérka PR Beata Szydło, Petr Prokop Siostrzonek, převor břevnovského kláštera, Zbigniew Czendlik, římskokatolický kněz polské národnosti působící v ČR, Tomáš Chalupa, tehdejší ministr životního prostředí, Leoš Heger, ministr zdravotnictví, Richard Krajčo, divadelní a filmový herec, zpěvák, Jaromír Nohavica, rodák z Českého Těšína a folkový zpěvák a další významné osobnosti).

Všechna tato významná setkání se uskutečnila na půdě multifunkční budovy Avion, která byla v roce 1939 poškozena polskými vojáky při snaze vyhodit na ústupu před Němci most do vzduchu, po válce byla zcela zbořena. V rámci projektu Revitalpark 2010 byla s přispěním Evropské unie znovu postavena jako replika s názvem „Literární čítárna a kavárna Avion“. Navrácení budovy na místo, kde stála slavná kavárna Avion, je dokladem péče města Českého Těšína o kulturní dědictví.

Jaký dopad zaznamenal projekt?

Dopad projektu na udržitelný rozvoj je pozitivní. Na místě zchátralých části jsou nádherné parky, upravené pěší cesty, zavedený jednotný informační systém (tabule a označníky), cyklotrasy, odpočinkové zóny, moderní chodníky s osvětlením lemované nově vysazenými dřevinami a květenou. Dopad projektu na rovné příležitosti nemá negativní vliv.

Společným faktorem celého projektu je zkvalitnění života lidí v příhraničních městech, snížení kriminality mládeže a sociálně patologických jevů v problematických částech města.

Kdo je cílovou skupinou tohoto projektu?

Tato lokalita na několika hektarech umožňuje zatraktivnění volnočasových aktivit. Jedná se o efektivní využití volného času školní mládeže, dospělých, dětí předškolního věku, rodin a v neposlední řadě i seniorů. Místa využívají i školy k obohacení tělocviku ve volné přírodě a také amatérští sportovci.

Zlepšení podmínek rekreačního, sportovního a kulturního využití obyvatel vede ke zvýšení celkové atraktivity a návštěvnosti obou měst.

Jaký vliv zaznamenal projekt Revitalpark 2010 na cestovní ruch?

Přirozeně došlo k rozšíření úrovně nabídky cestovního ruchu a k vybudování důstojného prostředí v okolí historických památek. Poloha, v níž se město Český Těšín nachází, se řadí mezi turisticky velmi přitažlivé regiony. Je to místo, ve které se střetávají hranice tří států – České, Polské a Slovenské republiky – tvoří tzv. Trojmezí. Český Těšín je originální pro své místní nářečí, folklór a rovněž místní gastronomii. Regionální speciality od bramborových placků až po medovinu dotvářejí kolorit Těšínska.

V centru města je umístěná velká mapa s nabídkou turistických produktů, které obsahují stručný popis každého z nich. Pro motoristy jsou speciálně označené příjezdové cesty k místním turistickým atrakcím.

Zdrojem informací, bez kterých se turisté neobejdou, jsou rovněž infokiosky, kde si zájemci mohou stáhnout pro svou potřebu informace s popisy turistických produktů a film, který slouží k propagaci města. Nábřeží hraniční řeky Olše/Olzy, které prošlo revitalizací, je popsáno rovněž pomocí QR kódů, jejich včtením do smartphonů nebo tabletů získá uživatel obsáhlý popis zajímavého místa nebo pamětihodnosti.

Promítnul se ve spolupráci měst „efekt synergie“?

Ano, dovolím si říci, že přímo naplňuje synergickou rovnici „1+1>2“, kdy výsledný účinek současně působících složek je větší než souhrn účinků jednotlivých složek. Město Český Těšín a Cieszyn se společně dohodly v rámci realizace česko-polských projektů, že nebudou některé aktivity dublovat, jelikož s otevřením hranic se oba urbanistické celky stávají pomalu zpět jedním a lidé využívají veškeré nabídky dostupné po obou stranách hranice. Že zde v kdysi rozděleném městě máme téměř vše dvojmo, tedy náměstí, hlavní pošty, nádraží, divadla, kina atd., byla historická nutnost. Dnes, díky Schengenskému

prostoru, můžeme využívat právě synergii s přihlédnutím k místním podmínkám. Pokud tedy na české straně vzniká multifunkční budova Avionu, na polské rekreační areál s lodičkami, cyklostezky a vycházkové trasy na obou stranách hranice se propojily, i díky nově vybudované lávce, a jejich výsledná délka je tím mnohem delší a jsou rozmanitější.. Kongresové sály a golfové hřiště vybudovaná v okolních městech se zaměřují pouze na specifické cílové skupiny, naopak projekt Revitalpark 2010 je odlišný a to tím, že je zaměřen na široké vrstvy obyvatel od nemluvňat až po seniory.

Předcházelo projektování konzultace s obyvateli?

Ano, město si zadalo studii očekávání, ptalo se jich v rámci dotazníkového šetření, co jim ve městě chybí. Mimo jiné naši občané zmiňovali nedostatečnou kapacitu v kavárnách nebo místa pro společné trávení volných chvil, tyto očekávání se pak promítly do přípravy projektu. Co více, město se v dalším dotazníkovém šetření, tentokrát zaměřeném na spokojenost obyvatel, ptalo, jak jsou spokojeni s probíhající proměnou. Respondenti také známkovali, stejně jako ve škole na stupnici 1 - 5, zdařilost jednotlivých projektů.

Tím je tento projekt výjimečný, jelikož byl vytvořen pro nejširší vrstvy obyvatelstva a byl s ním konzultován. Projekt se zcela vyhnul elitářství, o kterém lze hovořit v případě budování golfových hřišť, kongresových sálů nebo sjezdovek.

Toho si všimla odborná veřejnost. Český Těšín získal Prestižní ocenění a titul MasterCard Award of Excellence za tři projekty, které mění tvář města i zlepšují kvalitu života občanů. Jsou to : Revitalpark 2010, Posilování komunikační dostupnosti Cieszyna a Českého Těšína a Integrovaný plán rozvoje – „Revitalizace významně postižené městské části Svibice“.

Do jaké míry přispívá realizovaný projekt k prohloubení vztahů měst Českého Těšína a Cieszyna?

Projekt urychlil prolínání životů občanů české i polské části města a odbourávání stereotypů. Lidé byli dlouhé desítky let odděleni hranicemi, jejichž překonávání bylo velmi složité; také komunistická propaganda nahrávala vzniku škodlivých stereotypů a nepravdivých názorů, pro příklad uvedu období 80. let minulého století, kdy československá média psala o hnutí Solidarita bojující za svá práva tak, že polští dělníci stávkují, protože jsou líní a nechce se jim do práce.

Pokud se dnes naše národy setkávají na společných hřištích, během koncertů, open air festivalů, diskusních pořadů o polsko-českých stereotypch v Avionu, pokud společně venčí psy v našem výběhu pro čtyřnohé miláčky, pak se mají možnost lépe poznat, než z učebnic nebo médií.

Myslíte si, že Těšíny mohou být pro jiná města vzorem?

Ano, děje se tak. Například v roce 2013 do Českého Těšína přijeli nejen zástupci česko-polských Euroregionů, ale také představitelé evropských dvojměstí, aby poznali specifika města, jež vzniklo uměle v roce 1920, a čerpali zde zkušenosti v rámci tzv. mezinárodního přenosu dobré praxe. Oba Těšíny jsou totiž nejdále v čerpání evropských dotací na společné projekty a také jsou příkladem dobré praxe pro jiné euroregiony. Po celé Evropě je padesát dvojměstí - obcí umělé rozdělených v důsledku válečných události nebo vytyčování hranic po úpadku impérií. Situace měst - dvojčat je v celé Evropě velmi odlišná. Města, které jsou součástí Schengenského prostoru to mají jednoduché. Některé dokonce již mají společný marketing, kanceláře, které získávají peníze z evropských fondů. Pro jiné je to velmi složité, například na hranici Ruska a Finska nebo Estonska a Lotyšska. Těšíny proto slouží jako příklad dobré praxe a projekt Revitalpark 2010 je jen jedním z příkladů.